

**Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon kuntayhtymä**

Sisäisen valvonnan raportti 1–12/2022

Sisällys

Johdanto	3
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä	3
Hallinto	16
Keskitetyt tukipalvelut.....	20
Hyvinvointipalvelut	24
Terveyden- ja sairaanhoidon palvelut	32
Ikäihmisten palvelut.....	37
Ympäristöterveydenhuolto	41

Johdanto

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä on toiminut vuodesta 2013 alkaen. Kainuun maakunta -kuntayhtymälle kuuluivat aiemmin vuosina 2005-2012 myös samat tehtävät kuin Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hoidettavaksi perussopimuksella annetut tehtävät.

Kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi. Kuntayhtymän toimintaan sisältyvät perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon lisäksi erikoissairaanhoidon mukainen Kainuun sairaanhoitopiiri, kehitysvammaisten erityishuoltolain mukainen Kainuun erityishuoltopiiri ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Puolangan kunta on osajäsen, joka ostaa erikoissairaanhoidon, kehitysvammahuollon erityishuoltopiirin ja ympäristöterveydenhuollon palvelut Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymältä ulkokunnan tavoin. Muut jäsenkunnat osallistuvat kustannusten rahoitukseen perussopimuksessa sovittujen maksuosuusperusteiden mukaisesti. Kuntayhtymän tehtävänä on järjestää jäsenkuntien puolesta laissa säädetty erikoissairaanhoidon ja kehitysvammaisten erityishuolto niiltä osin kuin kunnat eivät itse järjestä tehtäviä sekä jäsenkuntien puolesta kuntouttavan työtoiminnan ja koulupsykologien palvelut sekä kaikki muut kuntien lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut lukuun ottamatta lasten päivähoidon.

Kuntayhtymä voi tuottaa toimialansa palveluita muille kunnille, kuntayhtymille ja yhteistyötahoille sopimuksin. Lisäksi kuntayhtymä voi järjestää jäsen- ja osajäsenkuntien puolesta muuta palvelutoimintaa ja tukipalveluita.

Kuntayhtymän toiminta-ajatuksena on perussopimuksen mukaan:

1. edistää ja ylläpitää väestön terveyttä, hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista turvallisuutta
2. kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja
3. toteuttaa väestön tarvitsemien palveluiden yhdenvertaista saatavuutta, laatua ja potilasturvallisuutta

Ylintä päätösvaltaa kuntayhtymän toimialaan kuuluvissa tehtävissä käyttää kuntalain mukaisesti yhtymävaltuusto, jonka jäsenet kuntayhtymän jäsenkunnat valitsevat valtuustojensa toimikautta vastaavaksi ajaksi. Perussopimuksen mukaan Puolangan kunnan edustajilla on puhe- ja äänioikeus asioissa, joiden osalta Puolangan kunta on osajäsen. Kuntayhtymän yhtymähallitus päättää muista kuin valtuuston päätettäväksi määrätyistä tehtävistä.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

1. Talouden seuranta ja raportointi

Talouden hoidossa ja seurannassa on noudatettu organisaatiolle annettuja ohjeita. Vuoden 2022 talousarviossa annettujen ohjeiden lisäksi yhtymähallituksen 26.1.2022 § 5 hyväksymässä talousarvion 2022 täytäntöönpano-ohjeessa on annettu tarkempia ohjeita talouden hoitoon ja seurantaan. Järjestelmällistä talouden seuranta ja toiminnan sopeuttamista on toteutettu koko vuoden ajan. Taloutta on seurattu kuukausittaisissa johtoryhmän sekä tulos- ja vastuualueiden kokouksissa. Talousarvion toteutumista on seurattu kuukausittain yhtymähallitukselle ja valtuutetuille sekä kunnille tehtävän kuukausiraportin perusteella.

Henkilöstön palkkauksessa on noudatettu työhönottolupamenettelyä. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän talousarvio 2022 hyväksyttiin yhtymävaltuustossa 20.12.2021 § 30. Talousarvion käyttösuunnitelma käsiteltiin yhtymähallituksessa 26.4.2022 § 109.

Käyttösuunnitelmassa talousarviolukuja muutettiin siten, toimintatuottoja lisättiin 14 000 € ja vastaava lisäys tehtiin myös toimintakuluihin. Toimintatuotoiksi muodostui 379,4 milj. euroa ja toimintakuluiksi 371,6 milj. euroa. Vuosikate pysyi ennallaan, samoin alijäämä -8,1 milj. euroa.

Talouden tasapainottamistoimenpiteitä on toteutettu useilla tulosalueilla suunnitelmien mukaisesti. Erikoissairaanhoidon ostopalvelut OYS:sta, HUS:sta ja KYS:sta ovat n. 5,1 % toimintakuluista ja ovat vuoden 2017 tasolla. Yhteistyötä on tehty Pohjois-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon osuuskunnan ja sen tytäryhtiön Tervia Osaajat Oy:n kanssa. Yhtymävaltuusto päätti 27.6.2022 Kainuun Työterveys –liikelaitoksen purkamisen ja että, liikelaitoksen varat yhdistetään kuntayhtymän muihin varoihin. Kainuun Työterveys -liikelaitos lakkautettiin ja Kainuunmeren Työterveys Osakeyhtiön osingonjaosta tullut ylijäämä 462 265,32 euroa kirjattiin Kainuun soten tilinpäätökseen täysjäsenkuntien maksusuuteen ylijäämäpalautuksena.

Kainuun kunnista osa, täysjäsenkunnat ja Kainuun sote omistivat Kainuunmeren Työterveys Oy:n. Omistajat teettivät sote-uudistuksen vaikutuksista Kainuunmeren Työterveys Oy:n toimintaan selvityksen, jossa tarkasteltiin erilaisia vaihtoehtoja työterveyshuollon tuottamisesta omistajilleen 1.1.2023 hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa. Selvitys sisälsi myös osingonjaon, joka toteutettiin keväällä 2022. Kainuunmeren Työterveys Oy jakoi keväällä 2022 varoja 1,0 miljoonaa euroa omistajille: Kainuun sote, Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi. Osingonjakoa suoritettiin 87 euroa osakkeelta eli yhteensä 870 000 euroa. Lisäksi suoritettiin pääomapalautuksena 13 euroa osakkeelta eli yhteensä 130 000 euroa.

Selvitystyön jälkeen yhtiön omistajat Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi ja Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä päättivät kilpailuttaa työterveyshuollon palvelut ja myydä osakkeet. Omistajakunnat ja Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä olivat mukana työterveyshuollon palveluiden kilpailutuksessa. Kainuun hyvinvointialue hyväksyi hankinnan kriteerit. Kainuunmeren Työterveys Oy:n kaikki osakkeet myytiin kilpailutuksen perusteella 9,117 miljoonan euron hintaan ja kauppakirja allekirjoitettiin 14.12.2022. Omistajakunnille ostaja maksoi vuonna 2022 myyntihinnasta 4.205.672 euroa omistusosuuksien suhteessa. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän myytyjen osakkeiden hinta oli 4.911.328 euroa, josta tulosvaikutteisena 4.442.659 euroa sisältyy kuntien maksusuuteen ylijäämäpalautuksena. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä teki työterveyshuoltosopimuksen Kainuunmeren Työterveys Oy:n kanssa 14.12.2022.

Kainuun Työterveys Oy kauppahinnat omistajille

Osakkeenomistaja	Osakkeet lkm	Omistusosuus %	Kauppahinta EUR
Hyrynsalmen kunta	186	1,86	169 576
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä	5 387	53,87	4 911 328
Kajaanin kaupunki	2 282	22,82	2 080 499
Kuhmon kaupunki	562	5,62	512 375
Paltamon kunta	272	2,72	247 982
Ristijärven kunta	115	1,15	104 846
Sotkamon kunta	581	5,81	529 698
Suomussalmen kunta	615	6,15	560 696
Yhteensä	10 000	100	9 117 000

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän talousarvio vuodelle 2022 oli 8,1 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tulos on 22,3 miljoonaa euroa parempi kuin talousarvio 2022. Tulos ilman palkkaharmonisointia on 14,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Palkkaharmonisointi on 5,9 miljoonaa euroa. Palkkaharmonisoinnin jälkeen tulos on 16,5 miljoonaa euroa parempi kuin talousarvio 2022 ja 8,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Täysjäsenkunnille palautetaan ylijäämä 8,4 miljoonaa euroa.

Lisäksi kaikille kunnille palautetaan myös erikoissairaanhoidon kalliin hoidon tasausrahaston purkamisesta 1,0 miljoonan euron summa kunnittain rahaston perustamisvaiheen suhteessa, joka ei sisälly kuntien maksuosuuksien ylijäämäpalautukseen.

Erikoissairaanhoidon kalliin hoidon tasausrahasto perustamisvaiheessa rahastoon kirjattavat summat kunnittain

Palautus 1, 0 miljoonaa euroa

Hyrnsalmi	Kajaani	Kuhmo	Paltamo	Ristijärvi	Sotkamo	Suomussalmi	Puolanka
42.142,00	431.319,00	133.316,00	50.799,00	25.238,00	126.965,00	136.862,00	53.359,00

Lisäksi palautetaan Kainuu Työterveys -liikelaitoksen omistajakunnille, täysjäsenkunnille, liikelaitoksen peruspääoma 286 039,38 euroa, kehittämisrahasto 176 039,38 euroa ja edellisten tilikausien ylijäämä 199 416,48 euroa eli yhteensä 661 495,24 euroa liikelaitoksen perustamisvaiheen pääoman suhteessa, joka ei sisälly kuntien maksuosuuksien ylijäämäpalautukseen.

Kainuun Työterveys -liikelaitoksen peruspääomasuhde
Palautus täysjäsenkunnille yhteensä
661 495,24 euroa.

	4,0341 % Hyrnsalmi 1300	49,4691 % Kajaani 1100	12,1884 % Kuhmo 1200	5,8945 % Paltamo 1400	2,4958 % Ristijärvi 1600	12,5923 % Sotkamo 1700	13,3157 % Suomussalmi 1800	99,9899 %
Peruspääoma	11 527,39	141 503,68	34 868,20	16 876,32	7 150,98	36 012,36	38 100,45	286 039,38
Kehittämisrahasto	7 094,39	87 086,68	21 459,20	10 386,32	4 400,98	22 163,36	23 448,45	176 039,38
Ed. tilikauden tulos	8 036,48	98 651,33	24 308,87	11 765,57	4 985,41	25 106,53	26 562,28	199 416,48
Yhteensä	26 658,26	327 241,70	80 636,27	39 028,22	16 537,38	83 282,25	88 111,17	661 495,24
	4,03	49,47	12,19	5,90	2,50	12,59	13,32	100,00

Yhteensä täysjäsenkunnat saivat vuonna 2022 n. 4.67 miljoonaa euroa ja tilinpäätöksen hyväksymisen jälkeen n. 10.06 miljoonaa euroa eli yhteensä 14.7 miljoonaa euroa. Kuntayhtymällä ei ole kattamattomia alijäämiä. Laboratorioliikelaitos kuntayhtymä Nordlab on purettu hyvinvointialueiden aloittaessa toiminnan 1.1.2023. Nordlab varoineen ja velkoineen sekä henkilöstö siirtyivät vuoden 2022 lopussa liikkeenluovutuksella takaisin omistajilleen sairaanhoitopiireille ja vuoden 2023 alussa uuteen perustettuun Hyvinvointiyhtymä NordLabiin. Kainuun soten osuus NordLabista on 10,575%. Nordlabin varoja (Kainuun soten osuus 447 171,67 euroa) ei ole mukana kuntien maksuosuuksissa eikä ylijäämässä.

TOIMINTATUOTOT

Talousarvion (ilman liikelaitoksia) mukaan toimintatuotot ovat vuodelle 2022 yhteensä 379,4 milj. euroa. Käyttösuunnitelmassa (ilman liikelaitoksia) toimintatuottojen loppusumma on 381,8 milj. euroa. Toimintatuottoja on kertynyt vuoden loppuun mennessä 384,1 milj. euroa, joka on 100,7 % koko vuoden käyttösuunnitelmasta. Raamineuvottelun mukainen kuntien rahoitusosuus oli 320,5 milj. euroa. Toimintatuotoissa on huomioitu 8,4 milj. euron ylijäämän palautus kunnille, kun tämä huomioidaan, lopulliseksi kuntien rahoitusosuudeksi muodostui 312,1 milj. euroa. Ilman ylijäämän palautuksen kirjaamista toimintatuottoja kertyi 392,5 milj. euroa eli toteumaprosentti oli 102,9 % suhteessa käyttösuunnitelmaan. Käyttösuunnitelmaan sisältyi yhteensä 4,0 milj. euroa valtion kompensatiota koronaviruspandemian aiheuttamiin talousvaikutuksiin. Kompensatiota tuloutui vuoden loppuun mennessä yhteensä 14,5 milj.

TOIMINTAKULUT

Talousarvion (ilman liikelaitoksia) mukaan toimintakulut ovat vuodelle 2022 yhteensä 371,6 milj. euroa. Käyttösuunnitelmassa (ilman liikelaitoksia) toimintakulujen loppusumma on 374,0 milj. euroa. Mikäli takautuvia palkkaharmonisointikuluja (v. 2021 2,0 milj. euroa ja v. 2022 5,4 milj. euroa) ei huomioida, toimintakulut kasvoivat vuodesta 2021 vuoteen 2022 1,8 % ja vuoden 2022 käyttösuunnitelmaan suhteutettuna toteuma-% on tällöin 98,4 %. Toimintakuluja on kertynyt vuoden loppuun mennessä 373,0 milj. euroa, joka on 99,9 % koko vuoden käyttösuunnitelmasta. Toimintakuluja on kertynyt 3,1 % enemmän kuin vuonna 2021.

Henkilöstökuluja kertyi vuoden loppuun mennessä ilman takautuvia palkkaharmonisointikuluja 193,5 milj. euroa, joka on 97,5 % koko vuoden käyttösuunnitelmasta. Kun tämän lisäksi huomioidaan palkkaharmonisointikulut 5,4 milj. euroa, henkilöstökulujen vuoden 2022 kokonaiskertymä on 198,9 milj. euroa ja toteuma-% 100,2 % suhteessa käyttösuunnitelmaan.

Henkilötyövuositavoite koko vuodelle on 3 516 HTV2. Joulukuun lopun HTV2 on 3 362 eli **154 HTV2 pienempi kuin tavoite**. Vuoden 2021 joulukuun HTV2 toteuma on ollut 3 438 eli kuluvan vuoden vastaavan ajankohdan HTV2 on **76 pienempi kuin vuosi sitten**.

Asiakaspalvelujen ostoja kertyi 62,8 milj. euroa ja ne ylittivät käyttösuunnitelman 3,1 milj. euroa. Asiakaspalvelujen ostojen toteumaprosentti oli 105,1 %. Verrattuna vuoteen 2021 asiakaspalvelujen ostoja kertyi -0,4 % eli 0,2 milj. euroa vähemmän. Kertyneet Oys-ostot olivat yhteensä 15,6 milj. euroa ja ne toteutuivat käyttösuunnitelman mukaisina.

Muiden palvelujen ostoja kertyi vuoden loppuun mennessä 57,7 milj. euroa, joka on 1,9 milj. euroa eli 3,2 % vähemmän kuin käyttösuunnitelmaan varattu summa 59,6 milj. euroa. Verrattuna vuoteen 2021 muiden palvelujen ostoja kertyi 8,2 % eli 4,4 milj. euroa enemmän.

Aine- ja tarvikehankintoja kertyi vuoden loppuun mennessä 29,8 milj. euroa, joka oli 1,0 milj. euroa eli 3,6 % enemmän kuin käyttösuunnitelmaan varattu summa 28,8 milj. euroa. Verrattuna vuoteen 2021 aine- ja tarvikehankintoja kertyi 2,0 % eli 0,6 milj. euroa enemmän. COVID-19 koronaviruspandemia on lisännyt aine- ja tarvikekuluja vuosina 2020-2022.

Avustukset toteutuivat 84,7 % käyttösuunnitelmasta eli yhteensä 8,7 milj. euroa ja 1,6 miljoonaa euroa alle käyttösuunnitelman. Tämä on 1,4 % eli 0,1 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2021.

Vuokrat toteutuivat 93,9 % käyttösuunnitelmasta eli 13,7 milj. euroa, eli käyttösuunnitelmaa alittui 0,9 milj. euroa. Tämä on -5,9 % vähemmän kuin vuonna 2021.

Muiden toimintakulujen toteumaprosentti on 68,6 % ja ne toteutuivat 0,7 milj. euroa käyttösuunnitelmaa pienempinä. Vuoden 2022 käyttösuunnitelmassa muihin toimintamenoihin oli varattu 2,1 milj. euroa.

Rahoitustuottoja ja -kuluja kertyi yhteensä 2,1 milj. euroa, josta palkkaharmonisoinnin korkokulujen osuus oli 0,5 milj. euroa. Toteuma-% oli 95,9 % ja talousarvio alittui 0,1 milj. euroa. Vuonna 2021 vastaava kertymä oli 2,0 milj. euroa, josta takautuvan palkkaharmonisointierän vuodelle 2021 kohdennettu korkokulu oli 0,5 milj. euroa.

Poistoja ja arvonalentumisia kirjattiin vuodelle 2022 yhteensä 13,5 milj. euroa, joka on 1,1 milj. euroa eli 7,7 % edellisvuotta vähemmän. Poistojen ja arvonalentumisten toteuma-% suhteessa käyttösuunnitelmaan oli 98,0 %.

Satunnaiset tuotot muodostuivat Kainuunmeren Työterveys Oy:n osakkeiden myyntivoitosta 4,4 milj. euroa.

TULOS

Alkuperäinen talousarvio on -8,1 milj. euroa alijäämäinen. Ennen 5,9 milj. euron suuruisten takautuvien palkkaharmonisointikulujen kohdentamista tilikauden ylijäämä oli 22,4 milj. euroa käyttösuunnitelmaa suurempi eli 14,3 milj. euroa. Takautuvien palkkaharmonisointikulujen kohdentamisen jälkeen tilikauden ylijäämä oli 16,5 milj. euroa käyttösuunnitelmaa suurempi eli 8,4 milj. euroa. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti tilikauden ylijäämä palautetaan täysjäsenkunnille eli tilikauden ylijäämä on 0,00 euroa eli 8,1 milj. euroa käyttösuunnitelmaa suurempi.

Tilinpäätös ilman takautuvia palkkaharmonisointikuluja ja ennen ylijäämän tasausta jäsenkunnille (kausi 12)

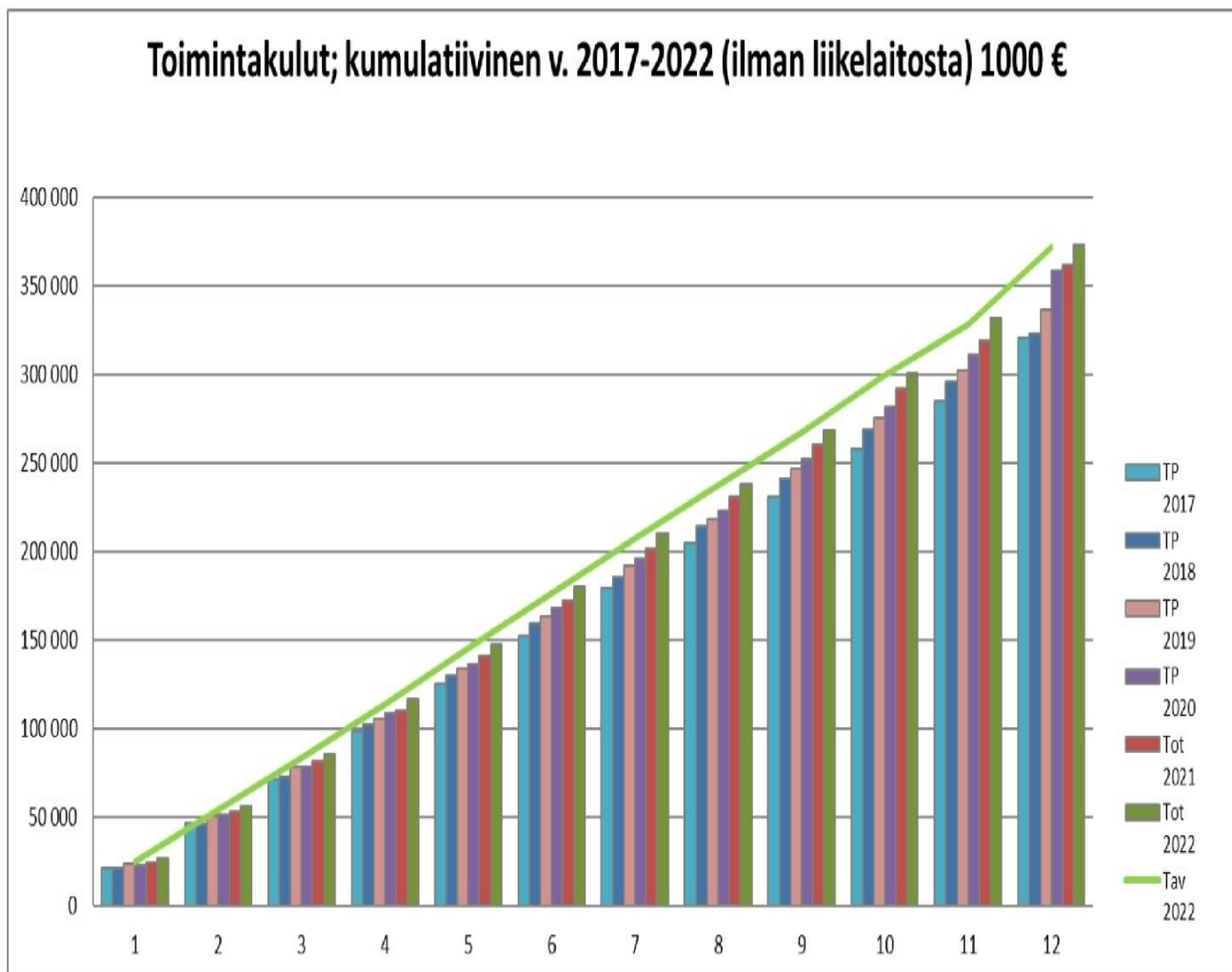
KAINUUN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄ													
(ilman TTH -liikelaitosta)	TP 2021	TA 2022	Muutokset käyttösuunnitelmaan	Hallituksen hyväksymä KS	Muutos-% hallituksen hyväksymä KS / TP-2021	TP 2022	Toteuma% TP2022/hallituksen hyväksymä KS	Muutos-% TP2022/TP2021	Muutos-% TP2022/hallituksen hyväksymä KS	Muutos € TP2021/TP2022	Muutos € hallituksen hyväksymä KS/TP2022		
1 000 €													
TOIMINTATUOTOT	358 033	379 368	2 440	381 809	6,6	392 549	102,8	9,6	2,8	-34 516	-10 740		
Myyntituotot	309 487	337 675	2 427	340 102	9,9	338 342	99,5	9,3	-0,5	-28 855	1 760		
J. Jäsenkunnilla	290 800	320 500	0	320 500	10,2	320 500	100,0	10,2	0,0	-29 700	0		
Maksutuotot	27 469	26 346	14	26 359	-4,0	27 969	106,1	1,8	6,1	-500	-1 610		
Tuet ja avustukset	16 595	11 167	0	11 167	-32,7	22 221	199,0	33,9	99,0	-5 626	-11 054		
Muut tuotot	4 483	4 181	0	4 181	-6,7	4 017	96,1	-10,4	-3,9	466	164		
TOIMINTAKULUT	361 209	371 591	2 439	374 030	3,5	367 631	98,3	1,8	-1,7	-6 422	6 399		
Palkat ja palkkiot	155 352	161 544	-619	160 925	3,6	156 700	97,4	0,9	-2,6	-1 348	4 225		
Henkilösivukulut	35 724	37 661	-129	37 532	5,1	36 827	98,1	3,1	-1,9	-1 103	705		
Henkilöstökulut	191 077	199 205	-748	198 457	3,9	193 527	97,5	1,3	-2,5	-2 450	4 930		
Asiakaspalvelujen ostot	62 998	59 795	-69	59 726	-5,2	62 757	105,1	-0,4	5,1	241	-3 031		
Muiden palvelujen ostot	53 337	57 183	2 914	60 097	12,7	57 688	96,0	8,2	-4,0	-4 351	2 409		
Palvelujen ostot yhteensä	116 334	116 977	2 845	119 823	3,0	120 445	100,5	3,5	0,5	-4 111	-622		
Aineet ja tavarat	29 260	28 504	301	28 805	-1,6	29 845	103,6	2,0	3,6	-585	-1 040		
Avustukset	8 531	10 220	0	10 220	19,8	8 652	84,7	1,4	-15,3	-121	1 568		
Vuokrat	14 558	14 557	43	14 600	0,3	13 703	93,9	-5,9	-6,1	855	897		
Muut kulut	1 450	2 127	0	2 127	46,7	1 458	68,5	0,6	-31,5	-8	669		
TOIMINTAKATE	-3 176	7 778	0	7 778	-344,9	24 918	320,4	-884,6	220,4	-28 094	-17 140		
Rahoituskulut ja -tuotot	-1 848	-2 145	0	-2 145	16,1	-1 558	72,6	-15,7	-27,4	-290	-587		
VIISIKATE	-5 024	5 632	0	5 632	-212,1	23 360	414,8	-665,0	314,8	-28 384	-17 728		
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-14 590	-13 738	0	-13 738	-5,8	-13 469	98,0	-7,7	-2,0	-1 121	-269		
SATUNNAISET ERÄT	0	0	0	0	0,0	4 443	0,0	0,0	0,0	-4 443	-4 443		
TILIKAUDEN TULOS	-19 614	-8 106	0	-8 106	0,0	14 333	-176,8	0,0	-276,8	-33 947	-22 439		
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOS	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0		
ALLIJAAMÄN KATTAMINEN	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0		
TILIKAUDEN YLI-ALLIJAAMÄ	-19 614	-8 106	0	-8 106	0,0	14 333	-176,8	0,0	-276,8	-33 947	-22 439		

Tilinpäätös takautuvan palkkaharmonisointikulukirjauksen jälkeen (kausi 13)

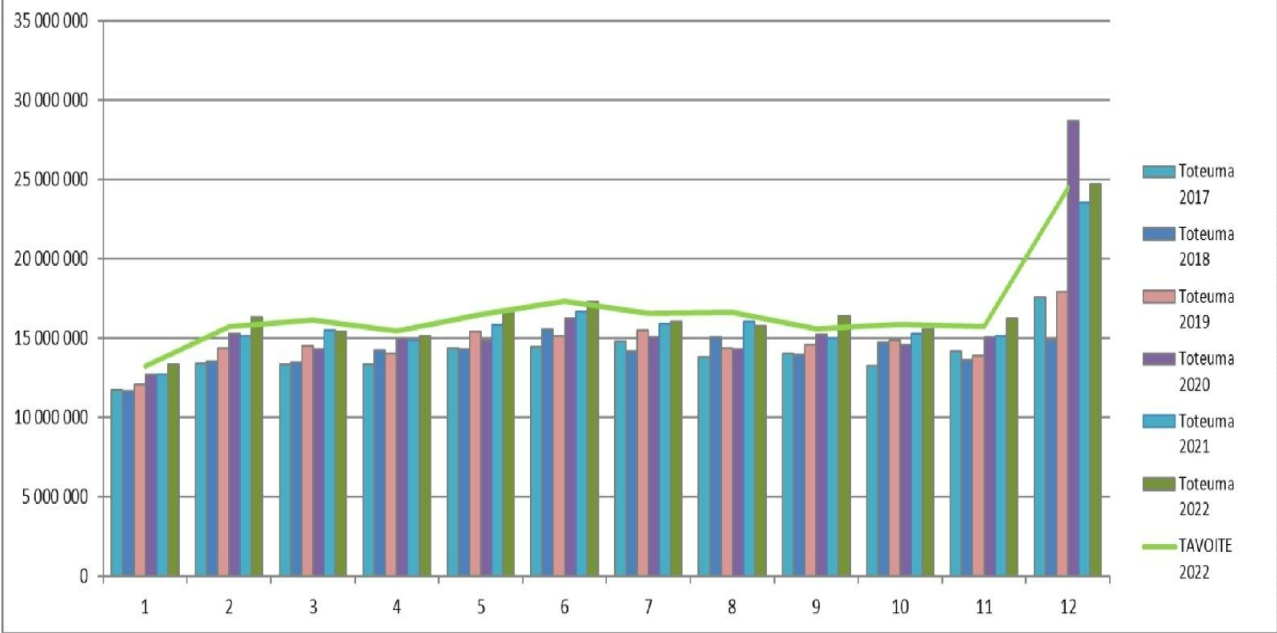
KAINUUN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄ													
(ilman TTH -liikelaitosta)	TP 2021	TA 2022	Muutokset käyttösuunnitelmaan	Hallituksen hyväksymä KS	Muutos-% hallituksen hyväksymä KS / TP-2021	TP 2022	Toteuma% TP2022/hallituksen hyväksymä KS	Muutos-% TP2022/TP2021	Muutos-% TP2022/hallituksen hyväksymä KS	Muutos € TP2021/TP2022	Muutos € hallituksen hyväksymä KS/TP2022		
1 000 €													
TOIMINTATUOTOT	358 033	379 368	2 440	381 809	6,6	392 549	102,8	9,6	2,8	-34 516	-10 740		
Myyntituotot	309 487	337 675	2 427	340 102	9,9	338 342	99,5	9,3	-0,5	-28 855	1 760		
J. Jäsenkunnilla	290 800	320 500	0	320 500	10,2	320 500	100,0	10,2	0,0	-29 700	0		
Maksutuotot	27 469	26 346	14	26 359	-4,0	27 969	106,1	1,8	6,1	-500	-1 610		
Tuet ja avustukset	16 595	11 167	0	11 167	-32,7	22 221	199,0	33,9	99,0	-5 626	-11 054		
Muut tuotot	4 483	4 181	0	4 181	-6,7	4 017	96,1	-10,4	-3,9	466	164		
TOIMINTAKULUT	361 788	371 591	2 439	374 030	3,4	373 031	99,7	3,1	-0,3	-11 243	999		
Palkat ja palkkiot	155 818	161 544	-619	160 925	3,3	161 171	100,2	3,4	0,2	-5 353	-246		
Henkilösivukulut	35 837	37 661	-129	37 532	4,7	37 756	100,6	5,4	0,6	-1 919	-224		
Henkilöstökulut	191 656	199 205	-748	198 457	3,5	198 927	100,2	3,8	0,2	-7 271	-470		
Asiakaspalvelujen ostot	62 998	59 795	-69	59 726	-5,2	62 757	105,1	-0,4	5,1	241	-3 031		
Muiden palvelujen ostot	53 337	57 183	2 914	60 097	12,7	57 688	96,0	8,2	-4,0	-4 351	2 409		
Palvelujen ostot yhteensä	116 334	116 977	2 845	119 823	3,0	120 445	100,5	3,5	0,5	-4 111	-622		
Aineet ja tavarat	29 260	28 504	301	28 805	-1,6	29 845	103,6	2,0	3,6	-585	-1 040		
Avustukset	8 531	10 220	0	10 220	19,8	8 652	84,7	1,4	-15,3	-121	1 568		
Vuokrat	14 558	14 557	43	14 600	0,3	13 703	93,9	-5,9	-6,1	855	897		
Muut kulut	1 450	2 127	0	2 127	46,7	1 458	68,5	0,6	-31,5	-8	669		
TOIMINTAKATE	-3 754	7 778	0	7 778	-307,2	19 518	250,9	-619,9	150,9	-23 272	-11 740		
Rahoituskulut ja -tuotot	-2 004	-2 145	0	-2 145	7,0	-2 058	95,9	2,7	-4,1	54	-87		
VIISIKATE	-5 758	5 632	0	5 632	-197,8	17 460	310,0	-403,2	210,0	-23 218	-11 828		
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-14 590	-13 738	0	-13 738	-5,8	-13 469	98,0	-7,7	-2,0	-1 121	-269		
SATUNNAISET ERÄT	0	0	0	0	0,0	4 443	0,0	0,0	0,0	-4 443	-4 443		
TILIKAUDEN TULOS	-20 348	-8 106	0	-8 106	0,0	8 433	-104,0	0,0	-204,0	-28 781	-16 539		
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOS	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0		
ALLIJAAMÄN KATTAMINEN	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0		
TILIKAUDEN YLI-ALLIJAAMÄ	-20 348	-8 106	0	-8 106	0,0	8 433	-104,0	0,0	-204,0	-28 781	-16 539		

Tilinpäätös ylijäämän tasauksen jälkeen (kausi 14)

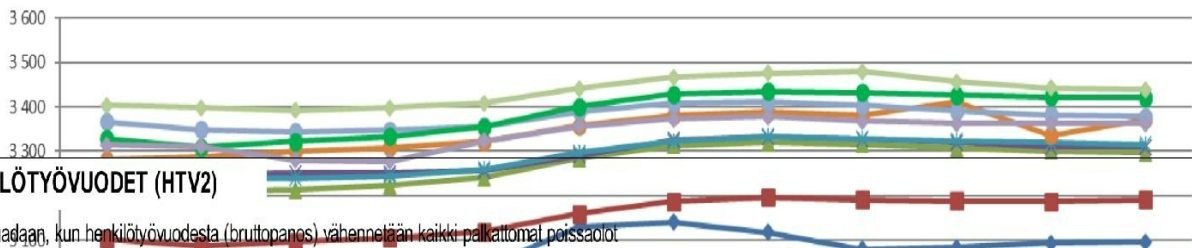
KAINUUN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄ													
(ilman TTH-liikelaitosta) 1 000 €	TP 2021	TA 2022	Muutokset käyttösuunnitelmaan	Hallituksen hyväksymä KS	Muutos-% hallituksen hyväksymä KS / TP-2021	TP 2022	Toteuma% TP2022/hallituksen hyväksymä KS	Muutos-% TP2022/TP2 021	Muutos-% TP2022/hallituksen hyväksymä KS	Muutos € TP2021/TP2 022	Muutos € hallituksen hyväksymä KS/TP2022		
TOIMINTATUOTOT	378 381	379 368	2 440	381 809	0,9	384 116	100,6	1,5	0,6	-5 735	-2 307		
Myyntituotot	329 835	337 675	2 427	340 102	3,1	329 908	97,0	0,0	-3,0	-73	10 194		
J. Jäsenkunnilla	311 148	320 500	0	320 500	3,0	312 067	97,4	0,3	-2,6	-919	8 433		
Maksutuotot	27 469	26 346	14	26 359	-4,0	27 969	106,1	1,8	6,1	-500	-1 610		
Tuet ja avustukset	16 595	11 167	0	11 167	-32,7	22 221	199,0	33,9	99,0	-5 626	-11 054		
Muut tuotot	4 483	4 181	0	4 181	-6,7	4 017	96,1	-10,4	-3,9	466	164		
TOIMINTAKULUT	361 788	371 591	2 439	374 030	3,4	373 031	99,7	3,1	-0,3	-11 243	999		
Palkat ja palkkiot	155 818	161 544	-619	160 925	-3,3	161 171	100,2	3,4	0,2	-5 353	-246		
Henkilösivukulut	35 837	37 661	-129	37 532	4,7	37 756	100,6	5,4	0,6	-1 919	-224		
Henkilöstökulut	191 656	199 205	-748	198 457	3,5	198 927	100,2	3,8	0,2	-7 271	-470		
Asiakaspalvelujen ostot	62 998	59 795	-69	59 726	-5,2	62 757	105,1	-0,4	5,1	241	-3 031		
Muiden palvelujen ostot	53 337	57 183	2 914	60 097	12,7	57 688	96,0	8,2	-4,0	-4 351	2 409		
Palvelujen ostot yhteensä	116 334	116 977	2 845	119 823	3,0	120 445	100,5	3,5	0,5	-4 111	-622		
Aineet ja tavarat	29 260	28 504	301	28 805	-1,6	29 845	103,6	2,0	3,6	-585	-1 040		
Avustukset	8 531	10 220	0	10 220	19,8	8 652	84,7	1,4	-15,3	-121	1 568		
Vuokrat	14 558	14 557	43	14 600	0,3	13 703	93,9	-5,9	-6,1	855	897		
Muut kulut	1 450	2 127	0	2 127	46,7	1 458	68,5	0,6	-31,5	-8	669		
TOIMINTAKATE	16 594	7 778	0	7 778	-53,1	11 085	142,5	-33,2	42,5	5 509	-3 307		
Rahoituskulut ja -tuotot	-2 004	-2 145	0	-2 145	7,0	-2 058	95,9	2,7	-4,1	54	-87		
VUOSIKATE	14 590	5 632	0	5 632	-61,4	9 027	160,3	-38,1	60,3	5 563	-3 395		
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-14 590	-13 738	0	-13 738	-5,8	-13 469	98,0	-7,7	-2,0	-1 121	-269		
SATUNNAISET ERÄT	0	0	0	0	0,0	4 443	0,0	0,0	0,0	-4 443	-4 443		
TILIKAUDEN TULOS	0	-8 106	0	-8 106	0,0	0	0,0	0,0	-100,0	0	-8 106		
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOS	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0		
ALIJÄÄMÄN KATTTAMINEN	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	-8 106	0	-8 106	0,0	0	0,0	0,0	-100,0	0	-8 106		

Henkilöstökulut kk:ttain (ilman liikelaitosta) Tehty lomapalkkajaksotus v. 2017-2022

HTV2 toteuma kk:ttain v. 2013-2022; ilman liikelaitosta

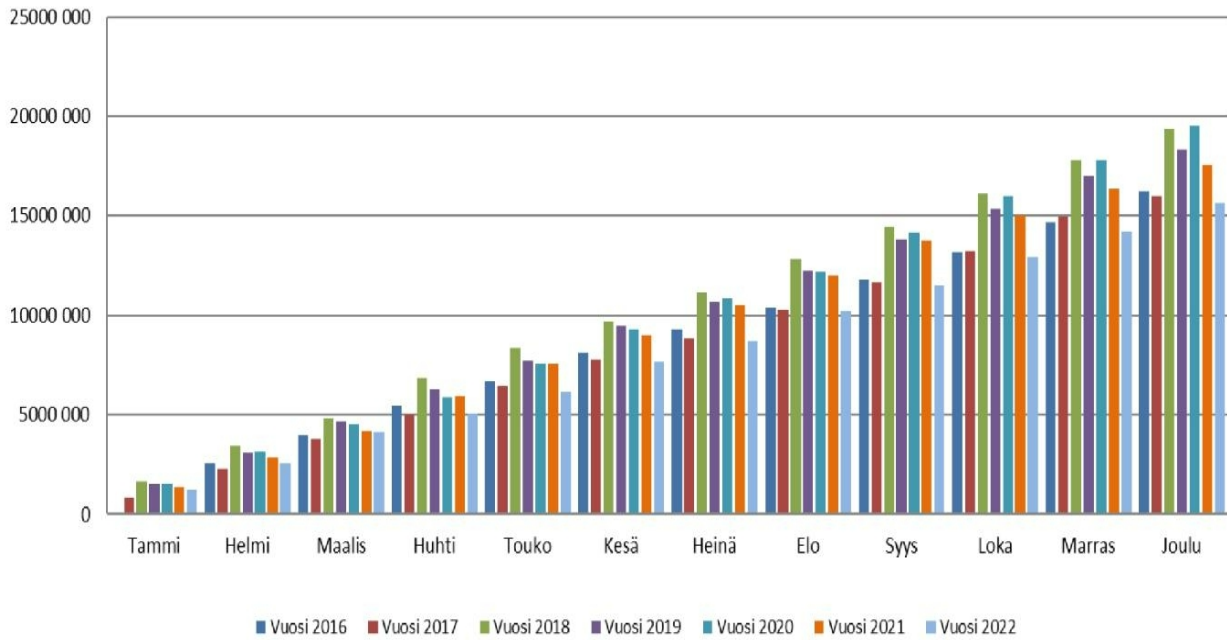

HENKILÖTYÖVUODET (HTV2)

HTV2 saadaan, kun henkilötyövuodesta (bruttopanos) vähennetään kaikki palkattomat poissaolot.

Tulosalue	Toteuma 2018		Toteuma 2019		Toteuma 2020		Toteuma 2021		HTV2 tavoite vuodelle 2022 (yhtymähallitus 26.1.2022 § 6)	Toteuma 2022 tammikuuta joulukuuta	Ero Tot-22 /Tav -22
	Tammijoulukuuta	Ero 2018/2017	Tammijoulukuuta	Ero 2019/2018	Tammijoulukuuta	Ero 2020/2019	Tammijoulukuuta	Ero 2021/2020			
Kuntayhtymän hallinto	3 096	45	3 120	27	3 167	28	3 192	46	3 516	3 362	154
Johdon tuki	3 213	15	3 241	13	3 313	12	3 316	14	3 516	3 297	219
TKS-yhteiset ja kirjasto	3 251	7	3 251	0	3 327	7	3 377	0	3 516	3 314	202
Hanketoimijat	3 240	23	3 245	1	3 326	9	3 349	16	3 516	3 345	171
Keskittetyt tukipalvelut	3 301	323	3 308	1	3 352	232	3 382	362	3 516	3 255	261
Varahenkilöstö, rekrytointi ja pilottipooli	3 344	138	3 348	-21	3 356	111	3 383	92	3 516	3 305	211
Muut keskitetyt yht.palvelut	3 322	185	3 333	-22	3 359	161	3 402	270	3 516	3 260	256
Hyvinvointipalvelut	3 391	646	3 398	3	3 406	645	3 441	401	3 516	3 386	130
Terveystyö- ja sh-palvelut	3 280	984	3 278	-2	3 327	476	3 393	171	3 516	3 070	446
Ympäristöterveydenhuolto		31		30		31		31	3 516	3 321	195
Ikäihmisten palvelut		911		915		921		887	3 516	3 059	457
Kuntayhtymä yhteensä	3 371	56	3 379	7	3 421	43	3 438	17	3 516	3 362	-154
Kainuun Työterveys LL	49	-3	0	-49	0	0	0	0	0	0	0
Kaikki yhteensä	3 420	53	3 379	-42	3 421	43	3 438	17	3 516	3 362	-154

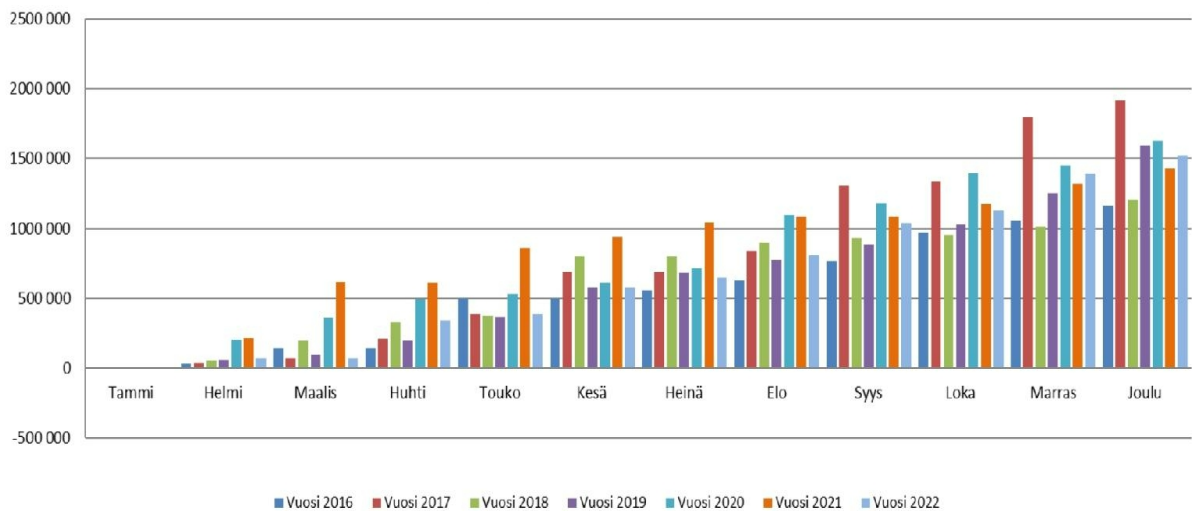
OYS:lta ostot, kumulatiivinen v:na 2016-2022

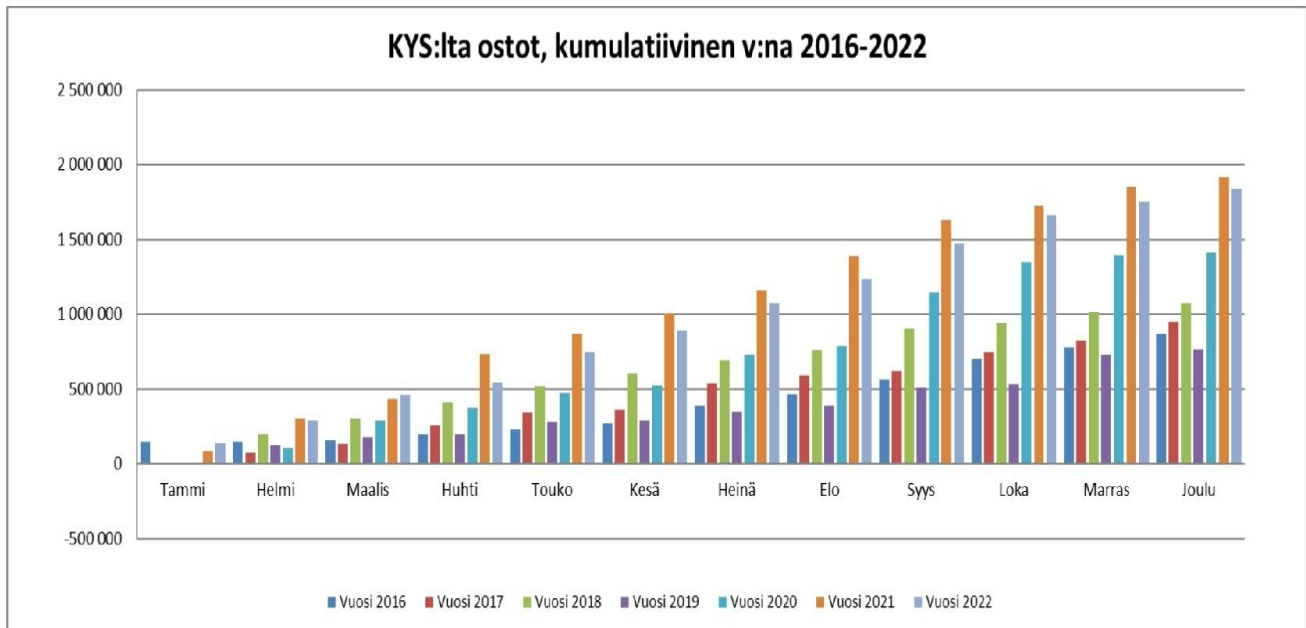
	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	Muutos-% ed.v.
Vuosi 2016		2 586 280	3 990 204	5 452 160	6 692 628	8 104 656	9 296 951	10 373 638	11 801 554	13 193 337	14 664 767	16 258 881	-1,4
Vuosi 2017	836 228	2 295 370	3 794 830	5 025 648	6 461 590	7 800 688	8 819 778	10 279 567	11 667 792	13 229 198	14 960 589	16 028 534	-1,4
Vuosi 2018	1 659 403	3 441 125	4 826 655	6 856 709	8 383 924	9 689 336	11 157 742	12 838 577	14 448 823	16 109 744	17 773 508	19 337 109	20,6
Vuosi 2019	1 517 246	3 089 038	4 671 541	6 287 215	7 731 265	9 455 442	10 671 187	12 212 012	13 808 212	15 362 940	16 967 618	18 313 738	-5,3
Vuosi 2020	1 539 745	3 131 929	4 536 230	5 859 931	7 534 304	9 262 319	10 863 831	12 210 136	14 148 042	15 973 501	17 772 804	19 542 987	6,7
Vuosi 2021	1 382 513	2 839 572	4 196 246	5 932 327	7 529 742	8 975 021	10 497 757	12 022 666	13 735 884	15 022 064	16 327 764	17 580 447	-10,0
Vuosi 2022	1 244 279	2 581 538	4 149 500	5 055 414	6 135 835	7 685 334	8 718 362	10 232 746	11 469 975	12 958 072	14 234 370	15 647 330	-11,0

Tiedot OYS:n raportilta

HUS:lta ostot, kumulatiivinen v:na 2016-2022

	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	Muutos-% ed.v.
Vuosi 2016	86	35 062	147 012	147 012	497 141	497 272	559 154	632 044	770 011	968 551	1 054 208	1 160 525	-24,5
Vuosi 2017	0	40 661	74 966	212 042	388 563	687 803	687 661	839 434	1 307 082	1 338 941	1 797 104	1 913 618	64,9
Vuosi 2018	-964	55 778	194 878	326 670	375 813	797 547	797 703	900 547	928 083	952 440	1 011 179	1 207 294	-36,9
Vuosi 2019	-2 680	59 489	95 863	194 905	365 088	575 254	684 241	776 239	884 384	1 031 084	1 250 202	1 592 928	31,9
Vuosi 2020	0	202 801	363 411	491 785	529 739	612 334	715 567	1 094 069	1 177 021	1 396 075	1 452 248	1 625 340	2,0
Vuosi 2021	52	219 796	613 329	611 143	861 930	938 192	1 042 355	1 080 295	1 080 295	1 171 472	1 315 491	1 428 252	-12,1
Vuosi 2022	0	71 327	71 484	340 344	388 388	574 117	648 866	806 090	1 035 366	1 130 503	1 392 995	1 523 768	6,7

Kumulat	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	Muutos-%
Vuosi 2016	142 220	147 530	156 436	198 075	229 630	267 941	387 678	467 522	564 296	697 189	781 428	870 555	59,4
Vuosi 2017	76	74 346	132 718	254 700	340 050	359 040	535 194	591 444	624 816	742 978	826 579	950 452	9,2
Vuosi 2018	8 601	200 635	299 941	411 082	515 930	600 876	693 580	760 538	899 729	945 029	1 016 283	1 069 937	12,6
Vuosi 2019	4 035	124 706	177 605	194 665	282 010	290 163	348 297	388 733	512 523	532 564	728 996	768 009	-28,2
Vuosi 2020	-141	103 005	286 654	375 676	473 508	522 833	724 389	787 055	1 147 610	1 347 548	1 393 498	1 409 262	83,5
Vuosi 2021	85 865	301 130	430 918	733 516	867 094	1 008 468	1 159 382	1 389 479	1 625 861	1 728 143	1 851 818	1 915 850	35,9
Vuosi 2022	140 483	285 970	457 149	545 947	749 277	886 840	1 073 195	1 235 091	1 472 744	1 662 431	1 751 520	1 838 346	-4,0

2. Organisaatorakenne

Kainuun sotien johtamisjärjestelmä on noudattanut kuntayhtymän hallituksen hyväksymää organisaatorakennetta. Akuuttihoitoon vastuualue perustettiin Terveyden- ja sairaudenhoitopalvelujen tulosalueelle. Akuuttihoitoon vastuualueelle siirrettiin v. 2019 Sairaanhoidon palveluista ensihoito, teho ja tehovalvonta. Leikkaus- ja anestesiayksikkö siirrettiin operatiiviselle vastuualueelle vuoden 2019 alusta Sairaanhoidon palvelujen tulosalueelta. Sairaanhoidon palveluiden tulosalueelta yhdistettiin palvelut muille tulosalueille. Lisäksi sairaanhoidon tulosalue lakkautettiin ja palvelut siirtyivät osaksi terveyspalvelujen ja keskitettyjen tukipalvelujen tulosaluetta.

Johtamisjärjestelmän ja organisaation uudistusta on jatkettu siten, että yhtymähallituksessa päätettiin 3.6.2020 § 170 koko kuntayhtymän organisaatiouudistus 1.1.2021 alkaen. Organisaatiouudistuksessa yhdistettiin tulosyksiköitä, vastuualueita ja tulosalueita. Kainuun sotien organisaatio muuttui vuoden 2021 alusta alkaen siten, että kaikki terveydenhuollon palvelut ja sosiaalihuollon palvelut ovat omia tulosalueita. Poikkeuksena on sosiaalihuoltopalveluista perheneuvola ja kehitysvammaisten erityishuollon poliklinikka, jotka on sijoitettu osaksi terveydenhuollon palveluja. Osalla tulosalueita nimet muuttuivat; perhepalvelut tulosalue hyvinvointipalveluiksi, terveyden- ja sairaudenhoitoon palvelut tulosalue terveyden- ja sairaanhoidon palveluiksi sekä vanhuspalvelut ikäihmisten palveluiksi. Hallinnon tulosalue on omana tulosalueena.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän organisaatio 1.1.2021 alkaen.

Kuntayhtymän johtaja vastaa koko kuntayhtymän sisältöjen ja talouden kokonaisuudesta. Tulosaluejohtajat vastaavat omien sektoreittensa palvelujen ja talouden kokonaisuuksista. Vastuualuepäälliköt ja tulosyksikköpäälliköt vastaavat toiminnasta ja taloudesta omalta osaltaan.

Tulos- ja vastuualueiden yhteistyömuotoina on ollut johtoryhmätyö, työpaikkakokoukset, kehityskeskustelut sekä työhön sisältyvä kanssakäyminen henkilöstön ja johdon välillä. Henkilöstön suunnittelua, käyttöä, määrää, toiminta- ja osaamistarpeiden muutoksia sekä koulutus- ja kehittämistarpeita seurataan yhteisissä keskusteluissa henkilöstön kanssa. Henkilöstöhallinnosta joka kuukausi saatuja henkilöstöä koskevia tietoja on käsitelty tulosalueittain.

Kainuun soten laadunhallintajärjestelmä, laatuksikirja sekä laadunhallinnan toimintaohjelma vastaa ISO 9001:2015 standardin vaatimuksia. Laadunhallintajärjestelmään sisältyvät sisäiset ja ulkoiset arvioinnit sekä johdon katselmukset. Kainuun soten prosessikartta on uudistettu ja prosessien päivittämistä ja kehittämistä on jatkettu tiiviissä yhteistyössä tulosalueiden kanssa. Sertifioitu laatu järjestelmä (ISO 9001) on aikuisten somaattisella vastuualueella, kuntoutuspalvelujen vastuualueella ja akuuttipalvelujen vastuualueella sekä kuvantamisella ja patologiolla. Ensihoidolle myönnettiin laatusertifikaatti ulkoisessa arvioinnissa 4/2022.

Laboratoriotoiminnot siirtyivät vuoden 2013 alusta Pohjois-Suomen sairaanhoitopiirien perustamaan NordLab- liikelaitokseen, jossa myös Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä (Kainuun sairaanhoitopiiri) on omistajana ja kuntayhtymän johtaja johtokunnassa. NordLab-laboratoriokeskuksen aloitteesta kliinisen neurofysiologian, kliinisen fysiologian ja isotooppilaboratorion toiminnot (4 HTV + varahenkilöt) siirtyivät 1.4.2016 alkaen Kainuun soten vastuulle. Toiminnot on siirretty hallinnollisesti radiologian vastuualueelle. Nordlab -laboratorioliikelaitos on purettu vuoden 2022 lopussa ja laboratoriotoimintojen siirtäminen hyvinvointiyhtymään on päätetty osana tulevan hyvinvointialueen toimeenpanoa.

Toimitiloja on jouduttu vuokraamaan myös yksityisiltä, koska tiloissa on ollut sisäilmaongelmia. Suun terveydenhuollon Lehtikankaan uudet tilat valmistuivat vuoden 2020 alussa Kajaanin

14
kaupungin kanssa yhteistyössä remontoituihin tiloihin. Erityishuoltopiiriin kuuluva Kuusanmäen palvelukeskus on myyty Kajaanin kaupungille.

Kuntayhtymän valtuusto hyväksyi kuntien lausuntojen jälkeen 21.12.2016 § 15 uuden sairaalan rakentamispäätöksen. Toteutusvaiheen allianssisopimus allekirjoitettiin 30.1.2017 ja maanrakennustyöt tontilla käynnistyivät. Kainuun uuden sairaalan peruskorjattava entinen päivystysrakennus (E-rakennus) luovutettiin 31.1.2021 ja tilat otettiin käyttöön helmikuun 2021 aikana. Päärakennuksen 2b-vaiheen rakennuslohko on valmistunut ja se on luovutettu tilaajalle 30.6.2021. Potilastyö käynnistyi lokakuun 2021 aikana. Tämän jälkeen sairaalan vanhoja osia on purettu sekä viimeistelty piha- ja aluetyöt, jotka ovat jatkuneet 2022 kesään saakka ja loput viimeistelytyöt tehdään keväällä / kesällä 2023. Yhtymähallitus on päättänyt käynnistää Kainuun keskussairaalan vanhan potilastornin purkamisen valmistelun, (12.6.2019, § 176) ja purkaminen kilpailutettiin. Sopimus purkamisesta on allekirjoitettu urakoitsijan kanssa 17.2.2022 ja purkutyö valmistui 30.11.2022.

Osa kunnista on irtisanonut sopimuksen TAHE-palveluiden osalta päättämään 31.12.2019. Hyrynsalmen kunta ja Kajaanin Ammattikorkeakoulu ovat ostaneet edelleen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut vuonna 2022 Kainuun sotelta.

Kajaanin Mamselli ilmoitti, ettei se tuota ateriapalveluja Kajaanin alueelle sotelle enää 1.1.2020 alkaen. Yhtymähallitus on päättänyt ottaa toiminnan omaksi toiminnaksi 1.1.2020 alkaen ja toiminta on ollut omana toimintana. Työntekijät siirtyivät Kajaanin Mamselliilta liikkeenluovutukselle Kainuun sotelle. Ateriapalvelujen tuotantoa on selvitetty osana Kainuun hyvinvointialueelle siirtymistä ja hyvinvointialue tilasi ateria- ja puhtaanapitopalveluiden selvityksen, joka valmistui ja esiteltiin myös kunnille sekä sotelle kesäkuun alussa 2022. Selvityksen perusteella perustettiin Inhouse- yhtiö Kainuun Ateriapalvelut Oy ja tavoitteena oli, että kunnat voivat olla yhtiön osakkaita ja siirtää toimintojaan yhtiöön 1.1.2023 alkaen. Ateria- ja puhtaanapitopalvelujen toimintaa ei ole siirretty yhtiöön vuoden 2022 aikana. Kainuun hyvinvointialue on tilannut ateria- ja puhtaanapitopalveluiden järjestämisestä uuden selvityksen, joka on valmistunut maaliskuussa 2023. Selvitystä käsitellään Kainuun hyvinvointialueen aluehallituksessa.

3. Vastuun ja valtuuksien jako

Yhtymävaltuusto hyväksyi kuntayhtymälle uuden hallintosäännön ja konserniohjeen 19.6.2017.

Hallintosääntö ja konserniohje on päivitetty yhtymävaltuuston päätöksellä 20.6.2018 § 11. Päivitetyt säännöt ovat tulleet voimaan 1.1.2019. Hallintosääntö päivitettiin vastaamaan uutta organisaatorakennetta 1.1.2021 alkaen. Ratkaisu- ja päätösvalta on delegoitu voimassa olevien ohjeiden ja säännösten mukaisesti, mm. hallintosääntö sekä hallituksen delegointi- valtuuspäätös. Viranhaltijoiden toimivaltansa puitteissa tekemät päätökset on dokumentoitu ja ne ovat olleet saatavilla. Viranhaltijapäätöksistä on tehty ohjeiden mukaiset ilmoitukset otto-oikeuden omaaville.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hallintosäännön 73 §:ssä on määritelty laskujen hyväksyminen ja hyväksyjän vastuu. Laskujen hyväksyjiksi nimetyt viranhaltijat/toimihenkilöt ovat vastuussa talousarvion sitovuuden noudattamisesta sekä toiminnan sopeuttamisesta varattuihin määrärahoihin ja talousarvion toteutumisen seurannasta. Laskujen asiataarkastajista ja hyväksyjistä pidetään yllä listaa intranetissä.

4. Omaisuuden hankinta ja luettelointi

Omaisuuden hankinnassa ja luetteloinnissa on noudatettu hankintatoimen ohjeita ja laadittu vuosittainen hyväksytty investointisuunnitelma. Hankinnat tehdään keskitetysti

hankintatoimiston kautta. Hankinnoissa on noudatettu talousarvion täytäntöönpano-ohjetta. 15

Käyttöomaisuuden aktivointiraja on 15.000 euroa. Tietotekniset laitteet merkitään tarralla ja laitteet ovat EfekteAsset-laiterekisterissä, joissa ylläpidetään laitteiden yksilöityä sarjanumeroa ja laitteen muita tietoja. Käyttöomaisuuden ulkopuolisia pienhankintoja ei ole luetteloitu.

Kuntayhtymässä on ollut käytössä M-Files-asianhallintaohjelma, joka on käytössä myös sopimushallinnassa. Uusi asianhallintaohjelma CaseM on otettu alkuvuonna käyttöön. Samalla otettiin käyttöön sähköinen allekirjoitusohjelma eSign.

5. Toimintaketjut

Kuntayhtymän prosessikartassa on kuvattu keskeiset hoito- ja palveluketjut sekä prosessit. Prosessikuvaukset ja niihin liittyvät työohjeet ja seurantamittarit tukevat laadukkaiden palvelujen tuottamista sekä niiden avulla varmistetaan henkilökunnalle selkeät työnjaot ja turvalliset toimintatavat.

Uuden sairaalan kehittäminen, prosessien uudistaminen ja koko kuntayhtymän toiminnallinen sekä rakenteellinen uudistaminen on ollut edelleen toiminnan painopisteenä. Suurin osa uudistamisesta on tehty oman työn ohella. Kainuun soten tulevan toiminnan toiminnallinen suunnittelu on jatkunut asetettujen tavoitteiden mukaisesti osana Uusi Sairaala -hankkeen toteutusta. Suunnittelussa on hyödynnetty Lean-menetelmiä.

Toimintoja on johdettu kaikilla tulosalueilla valtuuston hyväksymien tavoitteiden mukaisesti.

Koronaviruspandemia COVID-19 tuli Suomeen ja Kainuuseen vuoden 2020 aikana, mutta vuoden 2022 alussa tilanne vaikeutui huomattavasti Kainuussa. Koronaviruspandemiaan varautuminen ja hoito ovat vaatineet lisää henkilöstö- ja materiaaliresursseja. Kiireetöntä hoitoa on jouduttu vähentämään koko vuoden ajan. Testauksia on jouduttu perustamaan terveysasemille, keskussairaalalle ja ostopalveluna. Kuntayhtymälle on muodostunut COVID-19 -koronaviruspandemiasta lisäkustannuksia, mutta valtiolta on saatu koronatukea. Samaan aikaan keväällä 2022 valtakunnallinen hoitohenkilöstön ylityö- ja vuoronvaihtokielto vaikeuttivat henkilöstötilannetta.

Henkilöstön saatavuuden ongelmat heijastuivat edelleen useilla tulosalueilla. Lääkäreiden saatavuudessa on ollut edelleen ongelmia ja tilapäisiin sairaanhoitajien sekä lähihoitajien

sijaisuuksiin on ollut vaikeuksia saada työntekijöitä. Hyvinvointipalveluissa on ollut pulaa kelpoisuusehdot täyttävistä sosiaalityöntekijöistä. Tiedosta työhyvinvointia ja tuottavuutta - hankkeessa toteutetaan koko organisaation henkilöstölle työhyvinvointikyselyt (Quality of Working Life). QWL-kyselyn avulla analysoidaan henkilöstötuottavuutta, kysely toteutetaan organisaatiossa puolen vuoden välein vuosina 2021–2022, ja saatavaa tietoa käytetään hyväksi osana tiedolla johtamista. Koko kuntayhtymän työhyvinvointikyselyn QWL- vastausprosentti 48%, tulos parani ja oli 54,9%.

Henkilöstön saatavuus on vaikeuttanut palveluiden järjestämistä yksittäisissä kunnissa. Suurimpana riskinä on palvelun tai hoidon tarpeiden muuttuminen ja kelpoisuusehdot täyttävien työntekijöiden saatavuus.

Hoitotakuussa pysymiseen on vaikuttanut COVID-19 -koronaviruspandemian vaikeutunut tilanne ja hoitohenkilöstön ylityö- ja vuoronvaihtokielto.

6. Riskienhallinta

Toiminnalliset riskit:

Suurimmat vaikeudet pätevän henkilöstön rekrytoinnissa on etenkin terveyskeskuslääkäreiden ja joidenkin erityistyöntekijöiden kuten sosiaalityöntekijöiden ja psykologien osalta. Tulevina vuosina on nähtävissä erityistyöntekijöiden lisäksi rekrytointihaasteita lähihoitajien tehtävien täyttämässä mm. eläköitymisestä johtuen.

Tietojärjestelmien toimivuus on Kainuun sotien toimintojen kannalta olennaisen tärkeää. Suurimpana riskinä on toimintojen riippuvuus tietojärjestelmästä ja niiden toimivuudesta. Tästä johtuen kriittiset tietojärjestelmät sekä niihin liittyvät tietoliikenne- ja palvelinkomponentit ovat lähtökohtaisesti ympärivuorokauden huolto- ja tukisopimusten piirissä.

Rahoitusriskit

Kuntien päätösten mukaisesti Uusi sairaala – hankkeen investointikulut ja rahoitus ovat kuntayhtymän taseessa. Elokuussa 2017 kuntayhtymän hallitus päätti hakea pitkäaikaista lainaa Uuden sairaalan rakentamista varten yhteensä 154 milj. euroa. Kuntayhtymän hallitus kilpailutti rahoituslaitokset ja niiden pohjalta **NIB** (Nordic Investment Bank) myönsi 76 milj. € lainaa (vaihtuvakorkoinen, suojattu koronvaihtosopimuksella) ja **EIB** (Euroopan Investointipankki) myönsi 78 milj. euroa lainaa (kiinteäkorkoinen) erittäin edullisella korolla.

Uusi sairaala -hankkeen lisärahoituksen kilpailuttamisen hankintakriteerit hyväksyttiin yhtymähallituksessa 13.10.2021 § 312. Kiinteäkorkoinen lisärahoitus 15 milj. euroa nostettiin **Kuntarahoitus Oyj**:ltä 30.12.2021 yhtymähallituksen päätöksen mukaisesti 25.11.2021 § 384.

Kainuun sotella on pitkäaikaista euromääräistä lainaa 31.12.2022 yhteensä 166 282 102,65 euroa, josta Uusi sairaala -hankkeen lainojen osuus on 164 354 957,60 € (31.12.2021 pitkäaikaista lainaa oli yhteensä 170 969 559,60 euroa). Uusi sairaala – hankkeen lainojen alkuperäinen yhteissumma oli 169 000 000,00 euroa ja niitä lyhennettiin vuonna 2022 4 645 042,40 €. Vuonna 2022 pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin yhteensä 4 687 456,95 euroa.

Vahinkoriskit

Kainuun sotella on lakisääteisten vakuutusten lisäksi vapaaehtoisia vakuutuksia koskien sosiaali- ja terveystoimen asiakkaita sekä luottamushenkilöstöä. Kuntayhtymän henkilöstö ja luottamushenkilöstö on vakuutettuna matkustaessa enintään yhden (1) kuukauden kestäville virkamatkoilla. Kuntayhtymän toiminta on vakuutettu julkisyhteisön vastuuvakuutuksella julkisyhteis-

sön toiselle aiheuttaman henkilö-, esine- ja tuotevastuuvahingon varalta sekä julkista valtaa käytettäessä aiheutetusta varallisuusvahingosta. Kuntayhtymässä asemansa puolesta päätöksiä

tekevät virkamiehet ja luottamushenkilöstö on vakuutettu julkisyhteisön hallinnon varallisuusvastuuvakuutuksella. Lisäksi kuntayhtymällä on oikeusturvavakuutus, joka korvaa vakuutetun välttämättömät ja kohtuulliset asianajo- ja oikeudenkäyntikulut, jotka ovat aiheutuneet lakimiesavun käyttämisestä riita-, rikos- ja hakemusasioissa.

Kiinteistöt ja irtaimistot on vakuutettu omaisuusvakuutuksella täydestä arvosta äkillisten ja ennalta arvaamattomien vahinkojen varalta (all risk). Välivuokratut asunnot on vakuutettu huoneistoturvalla omaisuus- ja vastuuvahinkojen varalta ja metsät metsävakuutuksella äkillisten ja ennalta-arvaamattomien tapahtumien suoranaisten omaisuusvahingoilta. Ajoneuvot on

vakuutettu

pakollisen liikennevakuutuksen lisäksi vapaaehtoisella laajalla kaskolla. Vakuutukset kilpailutettiin viimeksi keväällä 2020.

Maire Ahopelto
kuntayhtymän johtaja

Hallinto

1. Talouden seuranta ja raportointi

Talouden hoidossa on noudatettu organisaatiossa annettuja ohjeita, rahoittajien ohjeita, tiukkaa talouden seuranta ja toiminnan sopeuttamista on toteutettu koko vuoden ajan. Hallinnon tulosalueen toimintakulujen toteutuminen on 84,5 %, joka alitti talousarvion n. 1,3 miljoonaa euroa. Lisäksi satunnaiset tulot n. 4,4 miljoonaa euroa. Tulos on yhteensä 5,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Hallinnossa on keskitytty strategian ja toiminta- ja taloussuunnitelman määrittämiin tehtäviin. Kehittämishankkeiden avulla on lisätty mm. työhyvinvointia, tuottavuutta ja sähköisiä palveluja sekä luotu edellytyksiä tulevan hyvinvointialueen toiminnalle. Talouden tasapainottamisohjelma on päivitetty. Kainuussa vaikeutunut koronaviruspandemia COVID-19 on vaatinut runsaasti hallinnon resursseja koko vuoden. Tehostettu valmius oli heti alkuvuodesta lähtien ja asiakkaiden sekä henkilöstön sairastumisen vuoksi jouduttiin sulkemaan kiireettömiä toimintoja ja siirtämään henkilöstö kiireelliseen toimintaan vielä syksylläkin.

Kehittämishankkeilla on erilliset tarkat budjetit, joiden puitteissa toiminnan on toteuduttava. Talouden seurannan kannalta on huomioitava menojen ja tulojen eriaikaisuus. Tulot kirjautuvat pääsääntöisesti puolivuositain ja ne ovat menosidonnaisia. Tavoitteena on, että hankkeissa syntyneet kustannukset ovat kaikki rahoittajan hyväksymiä. Hankkeiden maksatushakemukset väliraportteineen on toimitettu asianmukaisesti. Henkilöstön palkkaamisessa on noudatettu annettuja ohjeita. Hankkeiden ulkoisessa tilintarkastuksessa ei ole todettu huomautettavaa.

2. Organisaatorakenne

Organisaatorakenteeseen on tehty muutoksia hallinnon osalta siten, että lääke- ja Lean-koordinaattori aloitti hallinnossa viime vuonna kehittämään koko kuntayhtymän lääkehoitoa ja prosessien kehittämistä Lean-menetelmin.

3. Vastuut ja valtuuksien jako

Hallinto tulosalueena sisältää yhtymävaltuuston, yhtymähallituksen, tarkastuslautakunnan ja

tilintarkastuksen, hankintatoimen, johdon tuen sekä kehittämis- ja suunnitteluyksikön.

Hallinnon tehtävänä on tukea strategisella tasolla tulosalueita palvelujen tehokkaassa ja laadukkaassa toteuttamisessa sekä jatkuvassa kehittämisessä ja parantamisessa. Hallinnossa olevat asiantuntijat innostavat ja rohkaisevat uudistuksiin, kyseenalaistavat sekä yhtenäistävät toimintatapoja. Toiminnan painopisteenä on korostunut asiakasprosessien kehittäminen.

Hallinto-tulosalueen vastuu on kuntayhtymän johtajalla ja kehittämis- ja suunnittelu -tulosyksikön osalta kehittämisjohtajalla. Projektipäälliköt vastaavat omalta osaltaan kehittämissuunnitelmien toteuttamisesta. Jokaisella työntekijällä on vastuu omasta toiminnasta niin

talouden kuin toiminnan näkökulmasta. Kaikki päätökset tehdään sähköisen työpöydän kautta. Ulkoista rahoitusta saavien kehittämishankkeiden osalta lopullisen päätöksen kustannusten hyväksymisestä tekee aina rahoittaja. Kehittämisjohtaja on siten vastuussa myös kehittämishankkeiden rahoittajalle hankkeiden toteuttamisesta. Koko vuosi on toteutunut hallinnon tulosalueen sekä kehittämis- ja suunnitteluyksikön osalta vastuiden ja valtuuksien mukaisesti.

4. Omaisuuden hankinta ja luettelointi

Omaisuuden hankinnassa ja luetteloinnissa on noudatettu organisaatiossa annettuja ohjeita. Luettelointi tapahtuu keskitetysti tietojärjestelmiä hyödyntäen samoin kuin sopimusten hallinnointi.

Hankintojen kilpailutukset on tehty pääosin hankintayksikön kautta. Kehittämissankkeissa hankintoihin edellytetään rahoittajan hyväksyntä.

5. Toimintaketjut

Toimintoja on johdettu määrätietoisesti ja arvioitu suunnitelmallisesti. Johtamisessa korostuu vuorovaikutteisuus, tavoitteellisuus ja vastuullisuus. Kehittämis- ja suunnitteluyksikössä on kuvattu kehittämisprosessia ja luonnos on tallennettu sisäiseen intraan.

Laadunhallinnan keskeiset prosessit on päivitetty. Laadunhallinnan johdolla on uudistettu kuntayhtymän prosessikartta tukemaan asiakaslähtöistä ajattelua ja tuettu vastuualueiden prosessien kehittämistyötä. Sisäisten arviointien ja johdon katselmusten uudistamistyötä on jatkettu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen on vahvasti sidoksissa maan hallituksen sote-linjauksiin. Kainuun sotessa on aktiivisesti pyritty toteuttamaan sote-linjausten mukaisia uudistuksia ja valmistautumaan Kainuun hyvinvointialueen käynnistymiseen. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus Kainuuseen – osa 1 ja 2 - Helposti lähelläsi (HELLÄ) -hanke on käynnissä sisältäen 10 eri työpakettia. Laajimpana työpakettina on vastaanotto toiminnan uudistaminen, jonka kehittämistyö on osoittautunut erittäin haasteelliseksi. Pandemian aikana syntyneisiin hoito-, palvelu- ja kuntoutusvelan purkamiseen sekä perustasolla hoitoon pääsyn edistämiseen on haettu vuodelle 2022 ja saatu rahoitusta STM:n Kestävän kasvun ohjelmasta (Kestävän kasvun Kainuu I -hanke). Lisäksi on valmisteltu vv. 2023 – 2025 Kestävän kasvun Kainuu II hankekokonaisuus. Käynnissä olevalla Palvelut tukenasi -hankkeella luodaan mm. yhtenäinen kotiin annettavien palvelujen moniammatillinen toimintakokonaisuus iäkkäille ja akuuttitilanteiden toimintamalli. Em. kehittämishankkeisiin STM on myöntänyt 100 % rahoituksen. Lisäksi meneillään on kehittämistyö liittyen osatyökykyisten tukemiseen ja itsemurhien ehkäisyyn. Pohjois-Suomi tasoista yhteistyötä tehdään mm. lastensuojelun ja palliatiivisen hoidon kehittämisessä.

Kainuun sotessa toteutetaan ESR-rahoitteisia hankkeita. Tiedosta – työhyvinvointia ja tuottavuutta -hanke rakentuu eri asiantuntijaorganisaatioiden yhteistyölle ja kohdentuu laajasti soten henkilöstöön ja erityisesti esihenkilöiden tukemiseen. Hankkeen kautta on nostettu voimakkaasti esille työelämän laadun (QWL) merkitys työn tuottavuuden lisääjänä ja otettu

käyttöön työelämän laadun mittaaminen (QWL-kysely). Kainuun soten asiakastyötä tekevien työntekijöiden osaamista ja rohkeutta tuottaa palveluja digitaalisesti vahvistetaan ja mahdollistetaan matalan kynnyksen tuki työntekijöille Digitaidot asiakastyössä -hankkeen avulla. Oppilaitosyhteistyössä toteutetaan Innostu vanhustyöstä -hanke, jossa tarkoituksena on lisätä sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden kiinnostusta vanhustyötä kohtaan ja sitä kautta saada lisää työvoimaa Kainuun alueen vanhustyön työpaikkoihin mm. kehittämällä uudenlainen ja työelämälähtöinen opiskelijaohjauksen malli. Lisäksi kehitetään rakenteellista sosiaalityötä.

Tiedolla johtamisen parantaminen on ollut hallinnon toiminnan painopisteenä vuonna 2022. Lisäksi edistetään digitalisaation laajempaa hyödyntämistä ja sähköisen raportoinnin kehittämistä sekä käyttöönottoa. Omarahoitteisesti on meneillään kaksi kehittämishanketta, joissa kehitetään päätöksentekoprosessia ja sähköisiä asiointipalveluja (mm. Omasote). Lisäksi osana hyvinvointialueen valmistelua on tarkasteltu eri osa-alueita mm. hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyötä, osallisuuden vahvistamista, tietojohdantamista ja tehty toimenpide-ehdotuksia toimintojen uudistamiseksi. Toimintaympäristön muutokset sekä samanaikaisesti toimiminen entisen että aloittavan organisaation puitteissa on osoittautunut haasteelliseksi. Lisäksi epätietoisuus tulevasta rakenteesta hidastaa uudistusten juurruttamista ja juurtumista.

Pohjois-Suomen sairaanhoitopiirien Erva-yhteistyö on ollut aktiivista ja erikoissairaanhoidon järjestämissopimus on päivitetty ja hyväksytty yhtymävaltuuston kokouksessa 6/ 2022. Erikoissairaanhoidon yhteistyötä on lisätty Pohjois-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon osuuskunnassa, jossa Kainuun sote on omistajana ja aktiivisesti mukana. Osuuskunnan tytäryhtiö Tervia Osaajat Oy on perustettu ja molempien hallitusten varapuheenjohtajana on Kainuun soten kuntayhtymän johtaja. Näiden palveluja on hyödynnetty.

Uuden sairaalan rakentaminen ja toimintamallien uudistaminen ovat edenneet suunnitellusti. Uusi sairaala 1. osa otettiin vastaan 31.10.2019. Uuden sairaalan rakentaminen on edennyt aikataulussa ja muutto käynnistettiin marraskuussa 2019 ja otettiin käyttöön vuoden 2020 alussa. Uusi sairaala 2. osa otettiin käyttöön syksyllä 2021.

Laadunhallinnan johdolla toteutettiin huhtikuussa 2022 ulkoinen seuranta-arviointi sertifioiduille toiminnoille ja Kainuun soten ensihoitoon sertifikaattiarviointi. Auditoinnissa tarkasteltiin erityisesti johtamista, toiminnan suunnittelua, suorituskyvyn arviointia sekä jatkuvan parantamisen käytäntöjä. Prosessi auditoinnissa tarkasteltiin standardin vaatimuksia palliatiivisen potilaan prosessissa. Arvioinnissa todettiin mm. kuntayhtymän vahva sitoutuminen laadunhallintajärjestelmään, asiakaslähtöinen toiminta ja ajattelu sekä vahva moniammatillinen yhteistyö. Arvioinnissa todettiin 5 lievää poikkeamaa, joiden korjaavat toimenpiteet käynnistettiin heti.

Vahvuudeksi todettiin mm. ylimmän johdon sitoutuminen laadunhallintaan. Johdon sitoutuminen näkyy mm siinä, että laadunhallinnan kokonaisuutta käsitellään johtoryhmässä ja yhtymähallituksessa. Operatiivinen johto on mukana prosessien kehittämisessä ja on auditointihavaintojen perusteella sitoutunut hyvin prosessimaiseen toimintaan. Asiakaslähtöisiä palveluja on kehitetty ja asiakastytyväisyyttä mitataan monin eri tavoin. Jatkuvan parantamisen käytännöt ovat henkilöstölle tuttuja ja henkilöstö on kiinnostunut laadunhallinnan kehittämisestä.

Poikkeamat liittyivät prosessiriskien tunnistamiseen ja dokumentointiin, laatumittareiden tavoitetasojen puuttumiseen, ensihoidon OC sumutteiden koulutuksiin, happipullojen käyttövalmiuden ja ylläpidon varmistamiseen sekä kuvantamisen kuljetettavien laitteiden säilytykseen. Poikkeamien korjaavat toimenpiteet käynnistettiin heti auditoinnin jälkeen.

Auditoinnin aikana saatiin riittävä näyttöä, että johtamis- ja laatujärjestelmä on toimiva kokonaisuus ja henkilöstö tuntee järjestelmän ja on sitoutunut toimimaan sen mukaisesti. Sertifikaatti kattaa johdon, hallinnon, aikuisten somaattisen erikoissairaanhoidon, akuuttihoitoon palveluista

päivystyksen ja teho- ja valvonnan, kuntoutuspalvelut sekä diagnostiset ja hoidolliset tukipalvelut vastuualueelta kuvantamisen ja patologian. Laatusertifikaatti hyväksyttiin 2022 ja ensihoidolle myönnettiin laatusertifikaatti 2022. Laadunhallinnan osalta koronaviruspandemia COVID-19 on vaikuttanut edelleen sisäisten arviointien ja johdon katselmusten toteutumiseen

sekä hidastaa alueilla järjestelmän päivitystyötä ja prosessikartan uudistamistyötä. Sisäisen²⁰ arvoinnin ja johdon katselmusten uudistamistyö on aloitettu. Laitteiden hallintaprosessi, turvallinen lääkehoito ja riskien hallintaprosessi ovat kehittämisen alla.

Vaaratapahtumien seurantajärjestelmään (HaiPro) hankittiin eettinen ilmoitusosio (eettinen HaiPro) ja onnistumisilmoitusosio (PosiPro). Asiakaspalautejärjestelmää uudistettiin ja järjestelmään lisättiin hoitotyön sensitiiviset kysymykset.

6. Riskienhallinta (henkilöstöriskit, omaisuusriskit, tietoturvariskit)

Henkilöstöriskien osalta on koko soten alueen varahenkilöjärjestelmä. Varahenkilöstössä on eri ammattiryhmien henkilöitä, joita voidaan varata lyhyt- ja pitkäaikaisiin poissaoloihin. Sairauspoissaoloja oli koko kuntayhtymän tulosalueista vähiten kuten aikaisempinakin vuosina yhteensä 390 työpäivää eli 6,6 tpv/hlö ja ilman tartuntatautipäiviä 5,8 tpv/hlö, vaikka COVID-19 koronaviruspandemian vuoksi oli paljon poissaoloja.

Tiedosta työhyvinvointia ja tuottavuutta -hankkeessa toteutetaan koko organisaation henkilöstölle työhyvinvointikyselyt (Quality of Working Life). QWL-kyselyn avulla analysoidaan henkilöstötuottavuutta, kysely toteutetaan organisaatiossa puolen vuoden välein vuosina 2021–2022, ja saatavaa tietoa käytetään hyväksi osana tiedolla johtamista. Hallinnon työhyvinvointikyselyn QWL- vastausprosentti parani ja oli 62 (koko organisaatio 48%), tulos parani ja oli tulosalueista paras 61% (koko organisaatio 54,9%).

Hallinnon ja kehittämis- ja suunnitteluyksikön toiminta rakentuu yksittäisten asiantuntijoiden ja kehittämishankkeissa olevien henkilöiden varaan. Toiminta on haavoittuvaa, yhdenkin työntekijän poissaolo voi vaarantaa toimintaa ja kehittämistyön etenemistä. Onnistunut rekrytointi on

erittäin tärkeää. Hallinnon henkilöstölisäys sote-uudistushankkeisiin on valtakunnallisten 100% STM:n hankerahoitusten vuoksi lisääntynyt. Keskeistä on hallinnon asiantuntijoiden tuki jatkuvaan parantamiseen ja kehitystyölle sekä organisaation arvostus. Kehittämistyö haastaa olemassa olevaa organisaatiota ja toimintatapoja.

Potilas- ja asiakasturvallisuuden osalta päivitettiin toimintasuunnitelmaan kansallisen potilas- ja asiakasturvallisuusstrategian mukaisia toimenpiteitä. HaiPro -järjestelmään liitettyä onnistumisilmoitusta (PosiPro) on käytetty. Laiteturvallisuuden osalta on edustus (laatupäällikkö) kansallisen laiteturvallisuuden osaamisen kehittämisen ohjausryhmässä sekä laadintavaiheessa olevan laiteturvallisuusoppaan ohjausryhmässä. Käynnistettiin riskienhallintaprosessin uudistamistyö.

Maire Ahopelto
kuntayhtymän johtaja

Keskitetyt tukipalvelut

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymään kuuluvalla Keskitetyt tukipalvelut - tulosalueella noudatettiin tarkastelujaksolla Kainuun soten ohjeita sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

1. Talouden seuranta ja raportointi

Talouden hoidossa on noudatettu organisaatiossa annettuja ohjeita. Toiminta on toteutettu talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaisesti. Talousarvion toteumaa ja henkilöstön määrän kehitystä on seurattu kuukausittain tulos-, vastuualue- sekä tulosityksikkötasolla. Taloudenpito on ollut tiukkaa, poikkeamien syyt on selvitetty ja niihin on pyritty reagoimaan mahdollisuuksien mukaan. Talouden tasapainottamisohjelman mukaisia toimenpiteitä on tehty, kuten selvitetty kuljetuspalveluiden tuottaminen (yhtymähallitus 26.1.2022 § 23) ja asiamiespalveluiden tuottaminen (soten jory 3.2.2022).

Henkilöstön palkkauksessa on noudatettu organisaation ohjeistusta. Avoimia tehtäviä täytettäessä on noudatettu työhönottolupamenettelyä kuntayhtymän ohjeiden mukaisesti. Määräaikaista henkilöstöä on palkattu vain toiminnan kannalta välttämättömissä tilanteissa.

Keskitettyjen tukipalvelujen toteuma on 91,9 % ja tulos on 3,809 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Toimintatuottojen osalta toteuma on 97,5 % ja toimintakulujen osalta 91,4 % alitus 3,490 miljoonaa euroa. Poistojen alitus on 426 000 euroa. Henkilöstökulujen toteuma on 93,6 % ja alitusta 1,156 miljoonaa euroa. Palvelujen ostojen toteuma oli 89,3 % ja alitus 1,515 miljoonaa euroa. Tulosalueen vastuulla olevien ostettujen palveluiden toimintavarmuutta ja laatua seurattiin jatkuvasti.

2. Organisaatorakenne

Organisaatorakenteessa ei ole tapahtunut muutoksia.

Keskityt tukipalvelut - tulosalue jakaantuu kolmeen vastuualueeseen: Talous- ja henkilöstöpalvelut, Tietohallinto- ja tekniset palvelut ja Logistiikka- ja ravintopalvelut. Lisäksi tulosalueeseen kuuluu Asiakirjahallinto ja neuvontapalvelut – tulosityksikkö, johon kuuluu myös kuntayhtymän kirjaamo. Logistiikka- ja ravintopalveluihin kuuluvat Materiaalipalvelut, Kuljetuspalvelut ja Ravinto-, puhtaanapito- ja tekstiilipalvelut.

Hallintojohtaja johtaa tulosaluetta ja tukipalvelujen hallinnossa työskentelee johdon sihteeri.

3. Vastuun ja valtuuksien jako

Keskitettyjen tukipalvelujen toiminnassa noudatettiin lainsäädännön lisäksi muun muassa perussopimusta, hallintosääntöä, konserniohjetta, hankintasääntöä, talousarvion täytäntöönpano-ohjetta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Ratkaisu- ja päätösvaltaa on delegoitu voimassa olevien ohjeiden ja säännösten mukaisesti.

Keskitettyjen tukipalvelujen johtamisjärjestelmä noudattaa hyväksytyä organisaatorakennetta. Tulosaluetta johtaa hallintojohtaja, joka toimii samalla myös Talous- ja henkilöstöpalvelut – vastuualueen päällikkönä. Kiinteistöpäällikkö toimii Tietohallinto- ja tekniset palvelut – vastuualueen sekä Logistiikka- ja ravintopalvelut – vastuualueen päällikkönä Materiaalipalvelut-tulosityksikön päällikkyyden lisäksi. Tulosityksiköiden toiminnasta vastaavat tulosityksiköiden päälliköt. Tulosityksiköiden päälliköt vastaavat työyksiköiden lähiesimiestyöstä sekä päivittäisten toimintojen organisoinnista.

Viranhaltijoiden toimivaltansa puitteissa tekemät päätökset on dokumentoitu, ja ne tehtiin sähköisellä WebTallennus-ohjelmalla ja M-Files- tai CaseM –sovelluksella. Kainuun sote otti käyttöönsä vuoden 2022 alusta uuden asianhallintajärjestelmän CaseM:in, mutta sen rinnalla oli alkuvuonna käytössä vielä M-Files.

4. Omaisuuksien hankinta ja luettelointi

Omaisuuksien hankinnassa ja luetteloinnissa noudatettiin hankintatoimen ohjeita ja sääntöjä sekä osto-opasta ja vuosittain laadittua investointisuunnitelmaa. Toiminnan kannalta välttämättömät

hankinnat toteutettiin keskitetysti hankintayksikön kautta ja hankinnoissa noudatettiin talousarvion täytäntöönpano-ohjetta ja hankintasääntöä. Autot ja tietokoneet hankittiin käyttöön leasing-sopimuksilla.

Investoinnit kirjattiin kirjanpitoon ostotilausten mukaisesti ja Talouspalvelut ja Materiaalipalvelut pitivät luetteloa hankitusta investointikalustosta.

5. Toimintaketjut

Toimintaketjujen sujuvuutta on seurattu ja toimintojen sujuvuudesta saatiin tietoa suorien palautteiden lisäksi muun muassa ravintopalveluissa huhtikuussa 2022 tehdystä kotipalveluaterioiden asiakastytyväisyyskyselystä sekä kuntayhtymän sähköisistä järjestelmistä. Muun muassa osto-oppaan ja hankintaohjeen mukaisesti tehdyistä hankinnoista näkyy jälki tilaus -toimitus -ketjun osille Sap- taloushallinnon ja materiaalipalveluiden järjestelmässä, ja laskun käsittelylle sähköisessä Rondo-kierrätysjärjestelmässä.

Tärkeimmät toiminnot turvattiin jakamalla erikoistumista vaativia toimintoja useammalle työntekijälle. Vaarallisista työyhdistelmistä saadaan välillisesti tietoa haittatapahtumailmoitusten sähköisen järjestelmän (HaiPro) avulla, jossa raportointi perustuu vapaaehtoisuuteen, luottamukselliseen ja syyttelemättömään vaaratapahtumien ilmoittamiseen ja käsittelyyn.

Asiakas- ja potilasturvallisuutta koskevia HaiPro-ilmoituksia tehtiin 81 kpl. Työturvallisuuteen liittyviä HaiPro-ilmoituksia tehtiin yhteensä 77 kpl. Tietoturvaan liittyviä ilmoituksia tehtiin yhteensä 9 kpl.

HaiPro-ilmoituksia käsiteltiin yhdessä henkilökunnan kanssa ja pyrittiin löytämään ratkaisuja vaarojen ja tapaturmien ennaltaehkäisemiseksi.

Tulosalueen osalta vuosi oli koronaviruspandemian COVID-19 suhteen kohtalaisen rauhallinen. Osa työntekijöistä jatkoi seurantajaksolla etätyöskentelyä organisaation ohjeita noudattaen.

6. Riskienhallinta (henkilöstöriskit, omaisuusriskit, tietoturvariskit)

Keskitetyt tukipalvelut -tulosalueella on noudatettu kuntayhtymässä annettuja ohjeita ja suosituksia henkilöstö-, omaisuus- ja tietoturvariskien hallinnan osalta. Tavanomaiset henkilöstö- ja omaisuusriskit on vakuutettu ja vakuutukset kilpailutettu.

Henkilöstöriskeihin keskitetyissä tukipalveluissa varaudutaan yhteistyössä, jota tehdään työsuojelun, työterveyshuollon, esimiesten ja henkilöstön kanssa. Työympäristön riskitekijöihin puututaan ennaltaehkäisemällä ja niiden ilmetessä. Työntekijöitä veloitetaan ja rohkaistaan ilmoittamaan kaikista mahdollisista menettelytapojen, ohjeiden ja käytäntöjen epäkohdista, joita he havaitsevat työssään.

Tulosalue osallistui koko organisaation henkilöstölle tehtyyn työhyvinvointikyselyyn (Quality of Working Life, QWL) huhtikuussa 2022. Tulosalueen QWL-indeksi oli 56,8 %.

Kyselyn tuloksia käytiin johtoryhmässä läpi ja niitä käsiteltiin myös tulosityksiköissä henkilöstön kanssa, jotta toteutetaan käytännössä annetut toimenpidesuosituksset. Sairauspoissaoloja keskitetyissä tukipalveluissa oli vuonna 2022 yhteensä 16 tpv/hlö ja ilman COVID-19 tartuntatautipäiviä 14,4 tpv/hlö. Työpäivinä terveysperusteisten poissaolojen määrä oli 5694 työpäivää ja ilman tartuntatautipoissaoloja 5115.

Tietosuoja- ja tietoturvariskeihin varauduttiin järjestämällä aiheeseen liittyvää koulutusta, johon tulosalueen työntekijät osallistuivat mahdollisuuksien mukaan. Seurantajaksolla pidettiin kuntayhtymän henkilökunnalle neljä (4) tietosuojakoulutusta ja (55) tietosuojaan liittyvää kokousta eri yksiköissä. Arkistopäällikkö piti organisaation sisäiset koulutukset henkilökunnalle, ja niissä käytiin läpi EU:n tietosuoja-asetuksen vaikutuksia Kainuun soten henkilötietojen käsittelyyn ja lokivalvonta Kainuun sotessa.

Tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä kokoontui kaksi (2) kertaa. Työryhmässä käsiteltiin yhteensä kymmenen (10) asiaa, vuoden 2021 tietotilinpäätös ja CaseM asianhallintajärjestelmän sähköisen hyväksymisen käyttö, tietoturvapoliittikka, ulkomailla työskentely ja pilvipalvelun turvallisuus.

Tietosuojapolitiikkaluonnos on tehty ja kommentoitavana tietosuoja- turvaryhmän jäsenillä.

Henkilöstöpalveluiden raportti

1. Talouden seuranta ja raportointi

Henkilöstöpalveluiden talouden seurantatietoja käsitellään ja seurataan säännöllisesti.

Talousarvion toteutuneet kulut ja tulot kerätään kuukausittain yhteiseen tietokantaan.

Talousarvion toteuman toimintakulut tarkastelujaksolla 1.1–31.12.2022 olivat -10.631.270,03 € (2021: -10.791.325,14 €). Henkilöstökulujen toteuma on 88,7 % suunnitellusta budjetista.

Seurantajaksolla tehtiin 82 494 palkkalaskelmaa.

2. Organisaatorakenne

Organisaatorakenteessa ei ole tapahtunut muutoksia seurantajakson aikana.

3. Vastuun ja valtuuksien jako

Ylintä päätösvaltaa henkilöstöpalveluissa käyttää henkilöstöjohtaja. Toimivalta henkilöstöön liittyvissä asioissa on määritetty hallintosäännössä. Päätösten oikeellisuutta valvoo päätöksentekijän esihenkilö. Henkilöstöpalveluiden antamat säännöt ja ohjeet on tallennettu yhteiseen intranet-järjestelmään Kaimaan. Ohjeiden ja sääntöjen antajat päivittävät materiaalia.

4. Omaisuuden hankinta ja luettelointi

Henkilöstöpalveluissa ei tehty mitään olennaisia hankintoja seurantajaksolla. Omaisuuden hankinta oli keskitetty materiaalipalveluihin.

Populus- palkkajärjestelmän siirtoprojekti saatiin päätökseen kesäkuussa 2022, muutostyöt henkilöstöhallinnon järjestelmissä hyvinvointialueelle siirtymiseksi aloitettiin elokuussa 2022.

5. Toimintaketjut

Palkanlaskentapalveluissa, rekrytinnissa sekä henkilöstöpalveluiden muissa tehtävissä toimintaa on pyritty varmistamaan työparityöskentelyllä toimintaketjujen sujuvuuden säilymiseksi eri tilanteiden varalta. Esihenkilöt toimivat toistensa sijaisina vuosilomien aikana.

6. Resurssit

Henkilöstöpalveluiden tulosityksikön henkilöstö jakautuu neljään palvelukokonaisuuteen seuraavalla tavalla:

Henkilöstön kehittämisessä toimivat henkilöstöjohtaja ja neljä (4) työntekijää. Myös osa pääluottamusmiehistä kuuluu henkilöstön kehittämisen yksikköön, heistä on kolme (3)

päätöimistä ja kuusi (6) osa-aikaista. Uusi henkilöstöjohtaja ja henkilöstöasiantuntija aloittivat työnsä elokuussa 2022.

Työsuojelu- ja luottamustoiminnassa on seurantajaksolla vaihtunut turvallisuuspäällikkö. Uusi viranhaltija aloitti 1.10.2022. Lisäksi kyseisessä toiminnassa työskentelee kolme (3) kokoaikaista työsuojeluvaltuutettua.

Palkanlaskentapalveluissa on täytettynä 21 vakanssia. Palkkahallinnossa työskentelee palvelussuhdepäällikkö, henkilöstösuunnittelija sekä 19 palkkasihteeriä.

Palkanlaskentapalveluissa on tarvittu seurantajaksolla kahden (2) työntekijän lisäresurssi ja henkilöstö on tehnyt ylitöitä palkanmaksujärjestelmän vaihtumiseen liittyvien tulorekisteritietojen oikeellisuuden korjaamiseksi.

Rekrytointi ja yksiköiden tukipalvelut -yksikössä on 101 vakanssia sisältäen varahenkilöstön. Varahenkilöstöä käytetään Kainuun sotien yksiköiden lyhyisiin poissaoloihin. Sisäisiä sijaisia eri työyksiköiden vuosilomien sijaisuuksiin on 188 vakanssia. Sisäisten sijaisten vakansseja hallinnoidaan rekrytoinnista, mutta palkkakustannukset menevät suoraan työyksiköistä.

7. Riskienhallinta

Kuntalain (410/2015) mukaista työn vaarojen selvittämistä ja arviointia toteutetaan Kainuun sotessa WPro -järjestelmän avulla. Työn vaarat kartoitetaan ja tehdyt arvioinnit päivitetään työyksiköissä joka toinen vuosi tai toiminnan muuttuessa oleellisesti. Esimiesten tehtävänä on vastata tarvittavien korjattavien toimenpiteiden suorittamisesta. Riskienhallintaa toteutetaan myös HaiPro-ilmoitusten avulla.

Työsuojelun toimintaohjelma päivitetään vuosittain. Työturvallisuuslain 8 §:n mukaan työnantajalla on velvoite tarkkailla työympäristöä ja työtapojen turvallisuutta. Kainuun sotessa on käytössä vuosittaiset turvallisuuskävelyt työyksiköissä. Turvallisuuskävelysten tavoitteena on pyrkiä ennaltaehkäisemään vaaratilanteet ja havainnoimaan mahdolliset puutteet työympäristössä. Lisäksi käydään läpi yksikön turvallisuuteen liittyviä asioita.

Riskienhallintaan liittyy henkilöstön kulkuluvat eri toimintayksiköihin. Kulkulupahakemus tehdään esimiehen toimesta sähköisellä lomakkeella. Kulkeminen eri toimintayksiköihin tapahtuu joko sähköisen Timecon -kulunvalvontatunnisteen avulla tai avaimilla. Kaikilla Kainuun sotien työntekijöillä tulee olla näkyvillä henkilökortti. Kulkuoikeus päättyy työsuhteen päättyessä.

Maire Ahopelto
kuntayhtymän johtaja

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalvelujen tulosalueella noudatetaan Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita.

1. Talouden seuranta ja raportointi

Tulosalueen talouden toteumaa ja tunnuslukuja seurattiin Kainuun sotien ohjeistuksen mukai-

sesti ja niitä käsiteltiin tulosalueen, vastualueiden sekä työyksiköiden kokouksissa. Tulosalueen toiminta on ollut sille vuosisuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaista.

Tulosalueen talousarvion käyttösunnitelma vuodelle 2022 on 51,1M€ ja talouden toteuma 47,5 M€. Toimintatuottojen toteuma oli 112,6% maksutuottojen ja koronakorvausten vuoksi. Toimintakulujen toteuma 94,7%, josta henkilöstökulut toteutuivat 96,7% ja palvelujen ostot 97,9%. Tulosalueen käyttösunnitelma on toteutunut 92,9%. Tulos oli 3,6 M€ ylijäämäinen.

Vastuualueittain tarkasteltuna

Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen käyttösunnitelma vuodelle 2022 on 15,1 M€. Tilikauden tulos 1.1 – 31.12.2022 on 14,5 M€ (96 %), joten menot vähentyneet edellisvuoteen verraten 4,6 % (TP 2021 15,2 M€. Toimintatuottojen toteuma 1 047 705,00 € (115 %) ja toimintakulujen 15 632 197 € (97,1 %). Henkilöstökulut toteuma 5 060 452 € (88,2 %) ja palvelujen ostot yhteensä 9 779 968 € (103,9 %). Palvelujen ostot ovat ylittyneet, mutta ovat edellisvuoteen verraten 3,4 % vähemmän (10,1 M€). Toimintatuotoissa näkyy korotuksena se, että turvakotia laajennettiin kaksi paikkaiseksi, joten THL:n avustuksen suuruus on kasvanut. Asiakaspalvelujen ostoissa näkyy lastensuojelulaitos ja laitoksessa tapahtuvan perhekuntoutuksen menojen kasvu. Käyttösunnitelmaan nähden vastuualueen TA alittui 605 766,95 € (4 %).

Aikuissosiaalipalvelujen vuoden 2022 tuloslaskelma osoittaa talousarvion toteutuneen 99,4 %:sti. Budjetoitiin yhteensä 4,23 M €, josta toteutui 4,20 M €. Toimintakulut alittuivat 0,18 M €, toteuman ollessa 96,2 %. Toimintakuluihin oli budjetoitu 4,83 M €, toteutui 4,65 M €. Henkilöstökulut alittuivat myös siten, että toteutuma oli 98,1 %. Henkilöstökuluihin budjetoidusta 2,96 M €:sta toteutui 2,91 M €. Avustuksissa toteutui suuri säästö. Budjetoidusta 0,54 M €:sta toteutui 0,40 M € (74,4 %). Sen sijaan vastuualueelle vyörytetyt kustannukset ylittivät talousarvion (165,4 %), johon oli budjetoitu 0,25 M € ja toteutui 0,41 M €. Samoin muiden palvelujen ostot ylittivät (113,4 %). Muihin palvelujen ostoihin oli budjetoitu 0,23 M €, toteuma 0,25 M €.

Vammaispalvelujen vastuualueen talousarvion käyttösunnitelma vuodelle 2022 oli 31,78 M€. Talouden toteuma (tulos) vuonna 2022 on joulukuun toteumatilanteen mukaan 29,22 M€ (92 %). Toimintatuottoja kertyi 3,611 M€ (104,7 %) ja toimintakuluja 32,74 M€ (93,2 %). Henkilöstökulut toteutuivat 99,7 % (11,45 M€) ja palvelujen ostot 94,2 % (14,80 M€). Osa vastuualueen toimintakuluista kirjautuu takautuvasti vasta tilinpäätökseen. Vammaispalvelujen vastuualueen käyttösunnitelman ennustetaan toteutuvan annetussa raamissa.

2.Organisaatorakenne

Tulosalue jakaantuu kolmeen erikokoiseen vastuualueeseen: lapsiperheiden sosiaalipalvelut, aikuissosiaalipalvelut ja vammaispalvelut. Tulosalueella valmisteltiin Kainuun hyvinvointialueen sosiaali- ja perhepalvelujen toimialueen organisaatiota. Sosiaali- ja perhepalvelut tulevat sisältämään kolme palvelualueetta (sosiaalityö- ja sosiaaliohjaus, asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut ja perheiden tuki ja ostopalvelut.

Vammaispalvelun sosiaalityön uusi tiimityöhön rakentuva toimintamalli on otettu käyttöön

1.2.2022. Uudistuksella valmistauduttiin vastaanottamaan vammaispalvelua koskevaa kokonaislainsäädännön uudistusta vuoden 2023 alusta. Lainsäädännön uudistus ei valmistunut voimaantulevaksi vuoden 2023 alusta.

Ryhmäkoti Kotituvan toiminta Paltamossa on lakkautettu 1.1.2022 alkaen yhtymähallituksen päätöksellä 16.6.2021 § 215 rakennuksen kuntotutkimuksessa ilmenneiden terveysriskien vuoksi.

Sotkamossa kehitysvammaisten asumisyksikkö Puolukka on saanut jatkoaikaa toiminnalleen nykyisessä kiinteistössä 30.6.2023 saakka. Kiinteistö Oy Sotkanmaan kanssa on osallistuttu

Sotokeskus 1:n suunnitteluun. Loppuvuonna aloitettiin valmistella Ristijärven toimintakesku²⁶ Unikon ja ryhmäkoti Esalan toiminnan alasajoa aluehallitukselle päätettäväksi toiminnan järjestämisessä ilmenneiden haasteiden vuoksi.

Aikuissosiaalipalveluissa toimii vuonna 2022 kaksi tulosyksikköä: aikuissosiaalityö ja TYP (työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu). Kajaanin ja Sotkamon aikuissosiaalityössä toimivat erikseen palvelutarpeen arviointitiimit ja muutostyön tiimit. Kuntouttavan työtoiminnan ohjaajien töiden uudelleenjärjestelyjä toteutettiin Suomussalmella, Hyrynsalmella, Ristijärvellä, Paltamossa ja Kajaanissa. Kahden kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan työpiste siirtyi Kajaaniin, jossa asiakasmäärä on kasvanut eniten, kun taas Suomussalmen ja Hyrynsalmen asiakkaita jäi palvelemaan yksi ohjaaja. Ristijärvellä ja Paltamossa työskentelee niin ikään yksi kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on myöntänyt rahoituksen 1.1.2022 alkaen yhdelle lisäpaikalle Kainuun turvakotiin. Kainuun turvakoti muuttuu kahden perhepaikan turvakodiksi 1.6.2022 alkaen. Lisärahoitus mahdollistaa yhden sosiaaliohjaajan palkkaamisen turvakotityöhön.

Vuoden aikana laajennettiin sähköisten palvelujen käyttöönottoa vastuualueen eri toimintoihin. Oma sote on otettu käyttöön perheoikeudellisten palveluiden lisäksi myös lastensuojelussa.

Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa tukihenkilötoiminnan ja perhetyön rajapintaa on selkiinnytetty ja laadittu työohjeita. Perhetyössä on otettu käyttöön laajempaa työtettä, joka voi olla osittain tukihenkilötoiminnan kaltaista toimintaa, eli yhä enemmän on perhetyössä suunnattu toimintaa lapsen kanssa kahdenkeskiseen työskentelyyn muun perhetyön ohella. Tällä tavalla voidaan vastata laajemmin perheiden tarpeisiin.

3. Vastuut ja valtuuksien jako

Tulosalueella noudatettiin hallintosääntöä ja delegointipäätöstä. Yhtymähallitus on delegoinut päätösvaltaa perhepalvelujen viranhaltijoille ja delegointi on pidetty ajan tasalla. Delegointipäätöksessä on huomioitu vuosittain lainsäädäntömuutokset ja muut mahdolliset muutostarpeet. Tulosaluetta johtaa tulosaluejohtaja, vastuualueiden toimintaa johtavat vastuualuepäälliköt (3). Ammatillisen sosiaalityön johtamisesta vastaavat (4) johtavaa sosiaalityöntekijää. Lisäksi tulosalueella on tulosyksikköpäälliköitä. Palveluesimiehet vastaavat toimintayksiköiden työnjohdosta ja lähiesimiestyöstä.

4. Omaisuuden hankinta ja luettelointi

Hankinnoissa ja palvelujen ostoissa on noudatettu hankintatoimen ohjeita ja talousarvion täytäntöönpano ohjetta. Suorahankinnoista tehdään hankintapäätökset ja sopimukset.

5. Toimintaketjut

Aikuissosiaalipalveluissa tehtiin säännönmukaisesti toimeentulotuen maksatusten ja välitystilien

sisäisiä tarkastuksia, joissa oli mukana Kainuun soten sisäinen tarkastaja. Vuonna 2022 toimeentulotuen maksatuksen ja välitystilien sisäisiä tarkastuksia järjestettiin Kuhmossa ja Sotkamossa sekä toimeentulotuen maksatuksen sisäinen tarkastus sosiaalipäivystyksessä. Tarkastuksissa käytiin läpi myös tietosuojan/tietoturvan omavalvontalomake.

Kassan tarkastuksista on annettu ohje, jonka mukaan kassavarat tarkistetaan säännöllisin väliajoin. Vammaispalveluissa kassat on tarkastettu annetun ohjeen mukaisesti.

Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa valmistettiin alkuvuonna 2022 omavalvontasuunnitelma

lastensuojelun tulosityksikölle. Muiden yksiköiden osalta omavalvontasuunnitelmat on laadittu, vain perheoikeudellisia palveluja koskeva suunnitelma on vielä kesken. Palvelutarpeen arviointiprosessin yhtenäistäminen ja selkeyttäminen sekä yhteistyön tehostaminen muiden toimijoiden kanssa eteni vuoden 2022 aikana. Monialaista palvelutarpeen arviointia on työstyetty yhdessä vammaispalveluiden kanssa ja tähän laadittiin erillinen työohje.

Hyvinvointipalvelujen kehittäminen

Pohjoinen lastensuojelu -hankkeessa valmisteltiin palvelutarpeen arviointiprosessia, joka käsittää monialaisen yhteistyön niin kuntayhtymän, kuntien kuin eri järjestöjenkin kanssa. Lisäksi hankkeen aikana päivitettiin lastensuojelun nettisivut, otettiin käyttöön sähköinen lastensuojeluilmoitus ja yhteydenotto sosiaalihuoltoon, monialainen jalkautuva työparimalli ja monialaiset yhteistyökäytännöt lastensuojelussa (avattiin eri toimijoiden lähete/asiakasohjautumista eri palveluihin).

Lastensuojelun systeemisen mallin juurruttaminen koko Kainuun lastensuojeluun on edennyt. Kainuun lastensuojelussa lastensuojelun systeemiset tiimit kokoontuvat säännöllisesti ja systeeminen työskentely asiakastyössä on vähitellen juurtumassa työkuultuuriin.

Dokumentoinnin kehittäminen; sosiaalihuollon asiakkaan tietojen kirjaaminen yhtenäiseksi sekä Kantaan siirtymisen valmistelutyötä on jatkettu. Omni360 -tietojärjestelmä tulossa käyttöön 05/06 2022, joka osaltaan kehittää dokumentointia ja on osa Kantaan siirtymisen valmistelutyötä. Käyttöönotto siirtyi elokuulle 2022 ja käyttöönotto on ollut haasteellista, koska järjestelmä ei ole kaikilta osin toiminut sekä on ollut käyttökatkoja, jotka ovat hidastaneet käytännöntyötä merkittävästi.

Vammaispalveluissa on asiakkaiden kanssa viestinnässä aktiivisessa käytössä Omasote-palvelu ja sen käyttöä on laajennettu myös sijaisomaishoidon ja lyhytaikaisen perhehoidon ilmoitusten vastaanottoon. Vammaispalvelun sosiaalityössä on lisäksi käyttöönotettu takaisinsoittojärjestelmä. Asiakkailta saadun palautteen mukaan sen on koettu lisänneen työntekijöiden tavoitettavuutta. Vammaispalveluissa on valmisteltu myös kehitysvammaisten päivätoimintojen sekä asumisen sekä tilapäishoidon palvelujen toimintaa tehostavan toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto. Lisäksi henkilökohtaisen avun palkanmaksujärjestelmän Oiman käyttöä laajennettiin pilottina omaishoidon palkkioiden maksatukseen. Vammaissosiaalityössä tiimityön käyttöönotto toi mahdollisuuden käyttää osaamista ja henkilöstöresurssia keskitetympin.

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen SOSRAKE-hanketuella vahvistettiin edelleen aikuissosiaalipalvelujen esimiesten ja työntekijöiden rakenteellisen sosiaalityön osaamista. Sotessa toimi rakenteellisen sosiaalityön työryhmä, joka kokosi sosiaalialan ammattihenkilöitä eri tulosalueilta. Työryhmä koordinoi sosiaalisen raportoinnin ilmoitusten edistämistä organisaatio-, kunnan, maakunnan ja valtakunnan tasolla. Toiminnalla pyrittiin poistamaan rakenteellisia riskejä. Vuoden 2021 sosiaalisen raportoinnin aineistosta laadittiin Kainuun sosiaalinen raportti.

Raportti perustuu työntekijöiden tekemiin sosiaalisen raportoinnin ilmoituksiin. Ilmoitusten perusteella käynnistettiin selvitys- ja vaikuttamistyötä, joka kulminoitui rakenteellisen sosiaalityön työryhmän kokouksissa. Sosiaalinen raportti on osaa laajaa SOSRAKE-hankkeen kehittämistyötä.

SOSRAKE-hankkeessa järjestettiin syksyllä henkilöstölle kolme käytäntötutkimuksen valmennus- ja työpajaa, joissa kouluttajina toimivat yliopistotutkijat. SOSRAKE Kainuun osahankkeen loppuraportti 5/2020-2022 on luettavissa sosrake-kainuun-osahankkeen-loppuraportti_0.pdf

6. Riskienhallinta

Lakisääteisten määräaikojen toteutuminen vammaispalveluissa

Tulosalueella on pulaa sosiaalityöntekijöistä sekä kehitysvammayksiköissä ohjaajina toimivista lähihoitajista, tämä voi vaarantaa lakisääteisten määräaikojen toteutumista ja kasvattaa henkilöstön uupumisriskiä sekä kausittain (loma-ajat) saattavat muodostaa uhan toiminnan järjestämiselle ja kehittämiselle. Tarkastelujaksolla lähihoitajien rekrytointiongelmat kehitysvammayksiköissä ovat vaikeutuneet merkittävästi myös tartuntatautilain voimaantulon myötä. Lisäksi työtaistelutoimet ovat vaikeuttaneet henkilöstön saatavuutta. Koronapandemian, tartuntatautilain sekä työtaistelutoimien yhteisvaikutus keväällä kuormittivat esimiestyötä ja yksiköiden toimintaa merkittävästi. Henkilöstöpulasta huolimatta tulosalueen palvelujen lakisääteiset määräajat toteutuivat lähes täysin. Vuonna 2022 vammaispalvelulain mukaisista hakemuksista 94,5 % käsiteltiin lakisääteisessä määräajassa. Koko Kainuun alueella yhteensä 101 hakemuksen kohdalla joko käsittelyyn otto viivästyi tai päätös venyi yli lakisääteisen 3 kk ajan. Määräaikojen ylitykset johtuvat pääasiassa henkilöstötilanteista tai asiakaskohtaisista selvittelyistä. Vammaispalveluissa vastattiin vuonna 2022 kahteen muistutukseen koskien palvelujen saantia ja toteutumista.

Vuonna 2022 koronaviruksen aiheuttaman infektion (COVID-19) leviämisen ehkäisemiseksi Rastitien lasten yksikön toimintaa on jouduttu rajoittamaan tilapäishoidon osalta kahteen eri kertaan pandemiapäällikön ohjeiden mukaisesti. Rastitien lasten yksikön toimintaan kohdistuvassa palvelutarpeessa on ollut nähtävissä koronaepidemian aiheuttama palveluvelka

Lakisääteisten määräaikojen toteutuminen aikuissosiaalipalveluissa

Toimeentulotuen käsittelyaikojen seuranta tapahtui 98,65 %:sti lakisääteisessä määräajassa. 2596 jätetystä hakemuksesta ainoastaan 35 (1,35 %) hakemuksen käsittelyaika ylitti lakisääteisen 7 vuorokauden määräajan. Eniten ylityksiä tapahtui Kajaanissa. Hyrynsalmella, Kuhmossa, Paltamossa ja Ristijärvellä ylityksiä ei tapahtunut lainkaan.

Asiakkaille pystyttiin antamaan henkilökohtainen tapaamisaika sosiaalityöhön lain säätämällä tavalla seitsemässä arkivuorokaudessa. TYPin lakisääteinen 3 kuukauden määräaika uusien asiakkaiden palvelutarpeen arvioimiseksi ei toteutunut. TYPin asiakasmäärä on kasvanut nopeasti kuntakokeilun myötä, eikä lisäresursseja ole pystytty järjestämään riittävässä ajassa. Usein palvelutarpeen arvioinnin viivästyminen on johtunut siitä, että terveystarkastusta ei ole tehty määräajan sisällä. Terveystarkastuksia TYPissä Kajaanin, Ristijärven ja Paltamon osalta tekee yksi terveydenhoitaja. Läheteitä terveystarkastukseen oli jatkuvasti noin 100 kpl jonossa odottamassa TYPin terveydenhoitajan tarkastusaikaa. Lähetesuma saatiin puretuksi, kun rekrytoitiin toinen terveydenhoitaja elokuusta joulukuuhun henkilöstökustannuksista säästyneellä määrärahalta.

Lakisääteisten määräaikojen toteutuminen lapsiperheiden sosiaalipalveluissa

Terveyden ja hyvinvointilaitos (myöhemmin THL) teki lastensuojelun määräaikoja koskevan kyselyn kuntiin 1.10.2021 – 31.3.2022. Kuntayhtymään vireille tulleen lastensuojeluasian tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalihuoltoasian (SHL 36 §) palvelutarpeen arvioinnin käsittelyjä on aloitettu yhteensä 536, joista lakisääteisessä määräajassa käsiteltiin 505 ja 31 käsittelyä ei ole aloitettu lakisääteinen 7 arkipäivän määräaika ei ole päättynyt. Lakisääteisessä määräajassa käsiteltiin 100 %. Lastensuojeluasioina vireille tulleita palvelutarpeen arviointeja aloitettiin yhteensä 507, joista lakisääteisessä määräajassa käsiteltiin 345, joista seitsemän (7) palvelutarpeen arviointi kesti yli kolmen (3) kuukauden lakisääteisen määräajan ja kahden (2) palvelutarpeen arviointi kesti neljä (4) tai yli neljän kuukauden kuluessa ja 145 asian käsittely on kesken 3 kuukauden määräajan puitteissa.

Lakisääteisessä määräajassa käsiteltiin 98,2 %. Lakisääteisissä määräajoissa ei ole kaikilta osin pysytty kyseisellä aikajaksolla. Koronaviruspandemia (asiakkailla ja työntekijöillä) on osaltaan vaikuttanut palvelutarpeen arviointien tapaamisten peruuntumiseen ja näin ollen asioiden käsittely on viivästynyt. Sosiaalityöntekijöiden puute näkyy myös määräajoissa pysymisessä. Suurin osa asioiden käsittelyistä on kuitenkin toteutunut lakisääteisten määräaikojen puitteissa.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on ottanut ajalle 1.10.2021 – 31.3.2022 tehdyn lastensuojelun määräaikojen ylityksen käsiteltäväksi valvonta-asiana ja pyytänyt Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymää antamaan selvityksen 31.8.2022 mennessä Hyrynsalmen, Paltamon, Sotkamon ja Suomussalmen osalta lastensuojelun ja erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelutarpeen arvioinnin käsittelyaikojen ylitysten syistä ja toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tilanteen korjaamiseksi. Selvitys on annettu määräajan puitteissa. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto antoi määräaikoja koskevaan valvonta-asiaan päätöksen 16.9.2022 PSAVI/7979/2022. Päätöksessään Aluehallintoviraston toteaa, että työn organisoimisessa on huolehdittava siitä, että lakisääteiset määräajat pystytään pitämään henkilöstössä tapahtuvista muutoksista tai työtehtävien muutoksista huolimatta. Aluehallintovirasto toteaa, että kuntayhtymällä on velvollisuus osoittaa riittävät määrärahat lakisääteisiin tehtäviinsä ja perusoikeuksien toteutumiseksi kuntayhtymän tulee huolehtia riittävästä resursoinnista ja toimivasta työnjaosta myös poikkeuksellisissa tilanteissa, kuten työntekijän puuttuessa.

Aluehallintovirasto toteaa, että Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän lapsiperheiden sosiaalipalveluissa vireille tulleiden lastensuojelun ja erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelutarpeen arviointien valmistumista koskevat määräajat Hyrynsalmella, Sotkamossa ja Suomussalmella eivät ole toteutuneet kaikilta osin lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain edellyttämällä tavalla. Aluehallintovirasto kiinnittää huomiota vastaisen toiminnan varalle palvelujen asianmukaiseen järjestämiseen siten, että vireille tulleiden lastensuojelun ja erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelutarpeen arviointien valmistumisesta on huolehdittava lastensuojelulain 26 §:ssä ja sosiaalihuoltolain 36 §:ssä säädetyissä määräajoissa.

Aluehallintovirasto kehottaa Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän seuraamaan omavalvonnan keinoin palveluiden laatua ja lastensuojelun ja erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelutarpeen arviointien määräaikojen toteutumista. Lisäksi Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän tulee ryhtyä riittäviin toimenpiteisiin niin, että vireille tulleet lastensuojelun ja erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelutarpeen arvioinnit valmistuvat lastensuojelu- ja sosiaalihuoltolain määräaikojen mukaisesti. Aluehallintovirasto seuraa Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän lastensuojelun ja erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelutarpeen arviointien määräaikojen toteutumista seuraavan THL:n toteuttaman valtakunnallisen tiedonkeruun avulla (tiedonkeruujakso: 1.4- 30.9.2022).

Terveyden ja hyvinvointilaitos (myöhemmin THL) teki toisen lastensuojelun määräaikoja koskevan kyselyn kuntiin 1.4.2022 – 30.9.2022. Kuntayhtymään vireille tulleen lastensuojeluasian tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalihuoltoasian (SHL 36 §) palvelutarpeen arvioinnin käsittelyjä on aloitettu yhteensä 346, joista kaikki käsiteltiin lakisääteisessä määräajassa 100 %.

Lastensuojeluasioina vireille tulleita palvelutarpeen arviointeja aloitettiin yhteensä 343, joista lakisääteisessä määräajassa käsiteltiin 278, joista yhdeksän (9) palvelutarpeen arviointi oli kesken ja kolmen kuukauden määräaika on ylitetty ja kolmetoista (13) on valmistunut yli kolmen mutta alle neljän kuukauden kuluessa, seitsemän (7) on valmistunut neljän tai yli neljän kuukauden kuluessa sekä 36 asian käsittely on kesken 3 kuukauden määräajan puitteissa. Lakisääteisessä määräajassa käsiteltiin 91,5 %. Lakisääteisissä määräajoissa ei ole kaikilta osin pysytty kyseisellä aikajaksolla. Korona (asiakkailla ja työntekijöillä) on osaltaan vaikuttanut edelleen palvelutarpeen arviointien tapaamisten peruuntumiseen ja näin ollen asioiden käsittely

on viivästynyt. Sosiaalityöntekijöiden puute näkyy myös määräajoissa pysymisessä. Suurin osa asioiden käsittelyistä on kuitenkin toteutunut lakisääteisten määräaikojen puitteissa.

Henkilöstön saatavuus

Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa on sosiaalityöntekijöiden saatavuus ollut vaikeaa. Kuitenkin loppuvuodesta 2022 sosiaalityöntekijöiden saatavuus lastensuojelussa ja sosiaalipäivystyksessä korjaantui ja osaan viroista saatiin palkattua työntekijöitä.

Lastensuojelulain (13.4.2007/417) 13 b §:n (22.12.2021/1276) muutos astui voimaan 1.1.2022. Muutoksella säädetään henkilöstömitoitus lastensuojelun sosiaalityöhön. Yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä voi olla vastuullaan enintään 35 lasta vuosina 2022 ja 2023 ja enintään 30 lasta vuodesta 2024 lähtien. Enimmäisasiakasmäärän rajausta koskee 0–17-vuotiaita lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun asiakkuudessa olevia lapsia. Lastensuojelun sosiaalityön henkilöstömitoituksesta ja ehdotus sosiaalityöntekijöiden saatavuuden parantamisesta valmisteltiin Kainuun soten yhtymähallitukselle 15.6.2022 §169. Vuoden alusta alkaen voimaan tulleen lain asiakasmitoitus täyttyy tämän hetken laskennan mukaan eli olemassa olevat vakanssit riittävät, mutta tämä edellyttää, että kyseiset virat ovat täytettynä. Nyt lastensuojelun avohuollon virkoja on ollut pitkään täyttämättä ja lain määrittämä ehto ei täyty. Viroissa olevilla sosiaalityöntekijöillä on vastuullaan enemmän kuin 35 lasta ja lisäksi johtavat sosiaalityöntekijät ja sijaishuoltoyksikön sosiaalityöntekijä ovat ottaneet nimiinsä asiakkaita tilannetta helpottaakseen.

Kainuun sosiaalipäivystyksen kaksi sosiaalityöntekijän virkaa on ollut täyttämättä yli vuoden verran. Tämän vuoksi ei ole sosiaalipäivystyksessä voitu toimia sen mukaisesti kuin olisi kuulunut toimia. Kajaanin lastensuojelun palvelutarpeen arviointiyksikössä on yhteensä 3 sosiaalityöntekijän virkaa, joista kaksi virkaa on ollut täyttämättä pitkään. Toinen on ollut täyttämättä vuoden ja toinen marraskuusta 2021 lähtien. Kyseiseen yksikköön lisättiin sosiaalityöntekijän virka helpottamaan lastensuojelun lakisääteisissä määräajoissa pysymisessä palvelutarpeen arviointien osalta, mutta kyseistä virkaa ei ole saatu täytettyä lainkaan. Tämän myötä Kajaanin palvelutarpeen selvitysten määräajoissa pysyminen on haasteellista.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto oli pyysi 28.8.2022 selvitystä Lastensuojelun sosiaalityöntekijä tilanteeseen liittyen (PSAVI/8583/2022). Aluehallintovirasto arvioi saadun tiedon perusteella, että asiakasturvallisuus on riskissä vaarantua Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän lastensuojelupalveluissa ja otti asian käsittelyyn valvontasuojelunasiaina. Kainuun soten lastensuojelu antoi asiaan selvityksen 28.10.2022. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto antoi asiaan päätöksen 28.12.2022 (PSAVI/8583/2022). Päätöksessä Aluehallintovirasto kiinnittää asiassa Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän vakavaa huomioita vastaisen toiminnan varalle asianmukaisesti lastensuojelupalvelujen järjestämiseen siten, että Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymältä palveluksessa on julkisen vallan käyttöön liittyvissä lastensuojelun tehtävissä jatkuvasti riittävä määrä kelpoisuusehdot täyttäviä viranhaltijoita lainsäädännössä asetettujen veloitteiden hoitamiseen. Aluehallintovirasto tulee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021) 42 §:n 2 momentissa säädetyn valvontatehtävänsä toteuttamiseksi valvomaan lastensuojelun palveluiden järjestämistä hyvinvointialueella.

Lastenkoti Salmilassa on jatkuva resurssipula henkilöstössä. Vuoroja paikattu myös tiimivastaavan ja johtajan voimin. Sijaisten saaminen ollut haasteellista. Salmilassa on käytössä yksi sisäinen sijainen ja kevään aikana on selvitelty mahdollisuutta lisätä Salmilaan yksi sisäinen sijainen ja tämän asian osalta asia eteni siten, että Salmilaan perustettiin uusi sisäisen sijaisen toimi kesällä 2022.

Tarkastus- ja valvontakäynnit

Tulosalueella valvotaan yksityisten palveluntuottajien toimintaa ja kehitysvammaisten palvelujen omaa toimintaa. Vuoden aikana valvontakäynnit toteutuivat kuuteentoista (16) Kainuun soten

oman toiminnan kehitysvammaisten asumisyksikköön sekä viiteen (5) kehitysvammaisten perhehoitoa toteuttaviin talouksiin. Valvontakäynnit on tehty yhteentoista (11) Kainuun soten vammaispalvelujen käyttämiin yksityisten palvelujen tuottajien yksiköihin Kainuun soten alueella ja sen ulkopuolelle suorahankintapaikkoihin on tehty yhteensä kuusi (6) valvontakäyntiä. Yksiköihin on lisäksi pidetty tiivistä yhteyttä tiedottamalla valtakunnallisilla ja Kainuun soten ohjeistuksilla sekä tiedustelemalla yksiköiden tilannetta säännöllisesti liittyen ajankohtaisiin asioihin.

Aluehallintovirasto on tehnyt ennalta ilmoitetun työsuojelutarkastuskäynnin Rajamiehentien yksikköön. Myös lastensuojelun käyttämiin laitos- ja asumispalveluyksiköihin tehdään säännöllistä valvontaa, myös perhehoitoa valvotaan. Lisäksi on tehty yhteistyötä kaikkien palveluntuottajien (avo- ja laitospalvelut) kanssa COVID-19 pandemian vuoksi yksityisten palveluntuottajien kuin lastensuojelun tukiperhe ja perhehoitajien kanssa. Vammaispalvelujen toimintayksiköissä on ajantasaiset palo- ja pelastussuunnitelmat, riskien ja vaarojen arviointi, poistumisturvallisuusselvitykset ja lääkehoitosuunnitelmat sekä evakointisuunnitteluun liittyvät toimintakortit.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto teki työsuojelutarkastuksen Lastenkoti Salmilaan 2.6.2022. Tarkastuskertomuksessa 2022/11189 työnantajaa kehoitetaan ryhtymään toimenpiteisiin työn vaarojen selvitystä ja arviointia varten ja asian täytyy saattaa kuntoon 31.10.2022 mennessä. Lastenkoti Salmilassa on työn vaarojen selvitystä ja arviointia tehty jo vuosia Kainuun soten teknisen puolen hankkimalla Safetumin sähköisellä pelastussuunnitelmalla, jossa on osio työn vaarojen selvitystä ja arviointia varten ja sen on oletettu aiemmin olevan riittävä. Tarkastuskäynnillä kyseinen Safetumin järjestelmässä oleva kartoitus katsottiin riittämättömäksi ja kehoitettiin laatimaan työn vaarojen selvitys ja arviointi Kainuun soten käytössä olevalla lomakkeistolla HaiPro-Kainuu.

Lastenkoti Salmilassa riskien ja vaarojen kartoitus saatettiin kuntoon 14.10.2022 ja asiasta annettiin selvitys Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojeluun. Salmilan tiloihin tehty laajat sisäilma- ja rakennetutkimukset keväällä 2022. Salmilan toimitilojen osalta on laadittu myös vaikutusten ennakoarviointia (EVA) kevään aikana. Toimitilojen osalta selvittelyt jatkuvat ja arvioidaan samalla oman toiminnan laajentamista. Aikuissosiaalipalveluissa valmistui kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen toimintapaikkoja koskevan ohjauksen lomake. Ensimmäinen keskustelu- ja ohjaukseynti järjestettiin syksyllä 2022.

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen SOSRAKE-hanketuella vahvistettiin edelleen aikuissosiaalipalvelujen esimiesten ja työntekijöiden rakenteellisen sosiaalityön osaamista. Sotessa toimi rakenteellisen sosiaalityön työryhmä, joka kokosi sosiaalialan ammattihenkilöitä eri tulosalueilta. Työryhmä koordinoi sosiaalisen raportoinnin ilmoitusten edistämistä organisaatio-, kunnan, maakunnan ja valtakunnan tasolla. Toiminnalla pyrittiin poistamaan rakenteellisia riskejä. Vuoden 2021 sosiaalisen raportoinnin aineistosta laadittiin Kainuun sosiaalinen raportti.

Raportti perustuu työntekijöiden tekemiin sosiaalisen raportoinnin ilmoituksiin. Ilmoitusten perusteella käynnistettiin selvitys- ja vaikuttamistyötä, joka kulmineitui rakenteellisen sosiaalityön työryhmän kokouksissa. Sosiaalinen raportti on osaa laajaa SOSRAKE-hankkeen kehittämistyötä.

Aikuissosiaalityön asiakkaille tarjottavat asumispalvelut ovat riittämättömät useille henkilöille, joiden tilanteessa kotiin annettavat palvelut eivät anna riittävästi tukea asumiseen. Näiden asiakkaiden tilanne on sellainen, että he eivät sovi ikäihmisten, vammaispalvelujen eivätkä

sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalvelujen nykyisiin tarjouskriteereihin. Tilanteesta on 32 neuvoteltu

hankintojen ohjausryhmässä. Asunnottomille asiakkaille ja asiakkaille, joilla oli häätöuhka, Kainuun sote välivuokrasi asuntoja ja antoi mm. asumisohjauspalvelua.

Välivuokra-asiakkaat ovat olleet aiempaa haastavampia. Riskinä on, että vuokraloyhtiöt eivät myönnä sotelle jatkossa välivuokra-asuntoja, mikäli ongelmia asumisessa esiintyy jatkuvasti.

Turvallisuus ja varautuminen

Aikuissosiaalipalveluissa viimeisteltiin Kainuun soten, Kainuun kuntien ja Kainuun pelastuslaitoksen yhteistä evakuointisuunnitelmaa mm. suunnittelemalla Kajaanin 4. evakuointikeskuksen toiminnat. Lisäksi järjestettiin Suomussalmen, Kuhmon ja Ristijärven 1. evakuointikeskusten esittelytilaisuudet kuntalaisille Kainuun valmiusfoorumin 11/2021 päätöksen mukaisesti yhteistyössä Kainuun pelastuslaitoksen, Suomussalmen kunnan, Suomussalmen seurakunnan ja SPR:n Oulun piirin kanssa. Sosiaalihuollon tehtävänä on normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa mm. perustaa tarvittaessa evakuointikeskuksia kuntiin sekä huolehtia niiden sisäisestä toiminnasta: evakuoitujen majoituksesta, muonituksesta, vaatetuksesta, muusta perushuollosta ja psykososiaalisesta tuesta. Evakuointisuunnittelulla ehkäistään riskejä ja luodaan valmiudet toimia kyvykkäästi erilaisissa normaaleista poikkeavissa tilanteissa.

Kainuuseen jäi vuonna 2021 ensimmäistä kertaa oleskelemaan henkilöitä, joiden vastaanottopalvelut päättyivät. He kieltäytyivät palaamasta vapaaehtoisena paluun järjestelmän kautta lähtömaahan, eikä Suomella ole ko. maiden kanssa sopimusta palautuksesta. Näin perheitä ei voi väkisin käännättää. Vuonna 2022 ei ole tullut lisää laittomasti maassa oleskelevia henkilöitä. Aiemmin perustetut kaksi asuinhuoneistoa tilapäismajoituksena näille henkilöille ovat edelleen toiminnassa. Ukrainan pakolaisia ei ole asoinut aikuissosiaalipalveluissa. Maahanmuuttoviraston vastaanottokeskuksen palvelut ovat olleet riittäviä tälle asiakasryhmälle.

Anna-Liisa Kainulainen
va. tulosaluejohtaja

Terveyden- ja sairaanhoidon palvelut

Terveyden- ja sairaanhoidon tulosalueella noudatetaan Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita.

Sisäinen valvonta on toteutettu pääasiallisesti tavanomaisen toiminnan yhteydessä tapahtuvana seurantana ja ohjauksena. Toimintaamme ohjaa terveyden- ja sosiaalihuollon lainsäädäntö. Tulosalueemme yksiköissä on mm. ajantasaiset omavalvonta-, pandemia-, katastrofi-, palo- ja pelastussuunnitelmat, riskien ja vaarojen arviointi, poistumisturvallisuusselvitykset ja lääkehoitosuunnitelmat sekä evakuointisuunnitteluun liittyvät toimintakortit. Käytössämme on laadunhallintajärjestelmä ISO 9001:2015 ja siihen liittyvä sisäinen ja ulkoinen auditointijärjestelmä sekä yksiköiden jo olemassa olevia laatusertifikaatteja.

Toiminnan arviointia on tehty kuntakierrosten muodossa ja johdonkatselmuksia yksiköittäin on toteutettu kevään 2022 aikana. Osa johdonkatselmuksista jäi toteutumatta syksyllä 2022 terveyden- ja sairaanhoidon tulosaluejohtajan irtisanouduttua Kainuun soten palveluksesta. Tehtävää hoiti johtajaylilääkäri oman työnsä ohella syyskuusta lähtien. Kevään ja kesän aikana on toteutettu ulkoista auditointia siten, että uutena yksiköistämme ensihoidon tulosityksikkö sai ISO 9001:2015 sertifikaatin.

Koronapandemiaan liittyvien poikkeusjärjestelyjen yhteydessä on toimittu lainsäädännön, 33 maakunnallisen valmiussuunnitelman ja oman valmiussuunnitelmamme mukaisesti noudattaen myös kansallisia, alueellisia sekä paikallisesti laatimamme ohjeistuksia. Koronapandemian hoidossa keskeiseksi on noussut myös yhteistyö eri viranomaistahojen kanssa sekä sisäinen että ulkoinen viestintä.

1. Talouden seuranta ja raportointi

Toiminnan ja talouden seuranta toteutui tulosalue-, vastuualue- ja tulosityksikkötasolla säännöllisen raportoinnin avulla. Toimintaa ja taloutta on arvioitu tulosalueen säännöllisissä johtoryhmäkokouksissa yhteistyössä taloushallinnon kanssa raportoiden kuntayhtymäjohtajalle ja yhtymähallitukselle.

Vuonna 2022 terveyden- ja sairaanhoidon toimintatuotot olivat 123,7 % talousarvioon suunnitellusta. Pääosin toimintatuottojen nousu selittyy valtion korvaamista koronakustannuksista. Henkilöstökulut olivat 97,4 % ilman takautuvia palkkaharmonisointikuluja ja toteuma henkilöstökuluissa mukaan lukien palkkaharmonisoinnin kustannukset oli 102,35 suunnitellusta. Ylitystä suhteessa talousarvioon suunniteltuihin määrärahoihin kertyi palveluiden osastoissa (104 %) ja aineet, tarvikkeet, tavarat kokonaisuudessa (106,8 %). Henkilöstökulujen ja palveluiden ostojen toteumaan vaikuttivat henkilöstön rekrytointihaasteet ja ostopalveluiden käyttö henkilöstöresurssien puutteiden kompensoimiseksi. Aineet, tarvikkeet ja tavarat kokonaisuuden kustannusten nousua selittää osaltaan koronan hoitoon käytettyjen suojarusteiden ja muiden tarvikkeiden lisääntynyt tarve liittyen pandemian hoitoon sekä yleinen kustannustason nousu vuoden 2022 aikana. Tilikauden tulos ilman takautuvia palkkaharmonisointikuluja oli 96,0% talousarvioon suunnitellusta ja palkkaharmonisoinnin kustannukset huomioiden 99,6 % suunnitellusta.

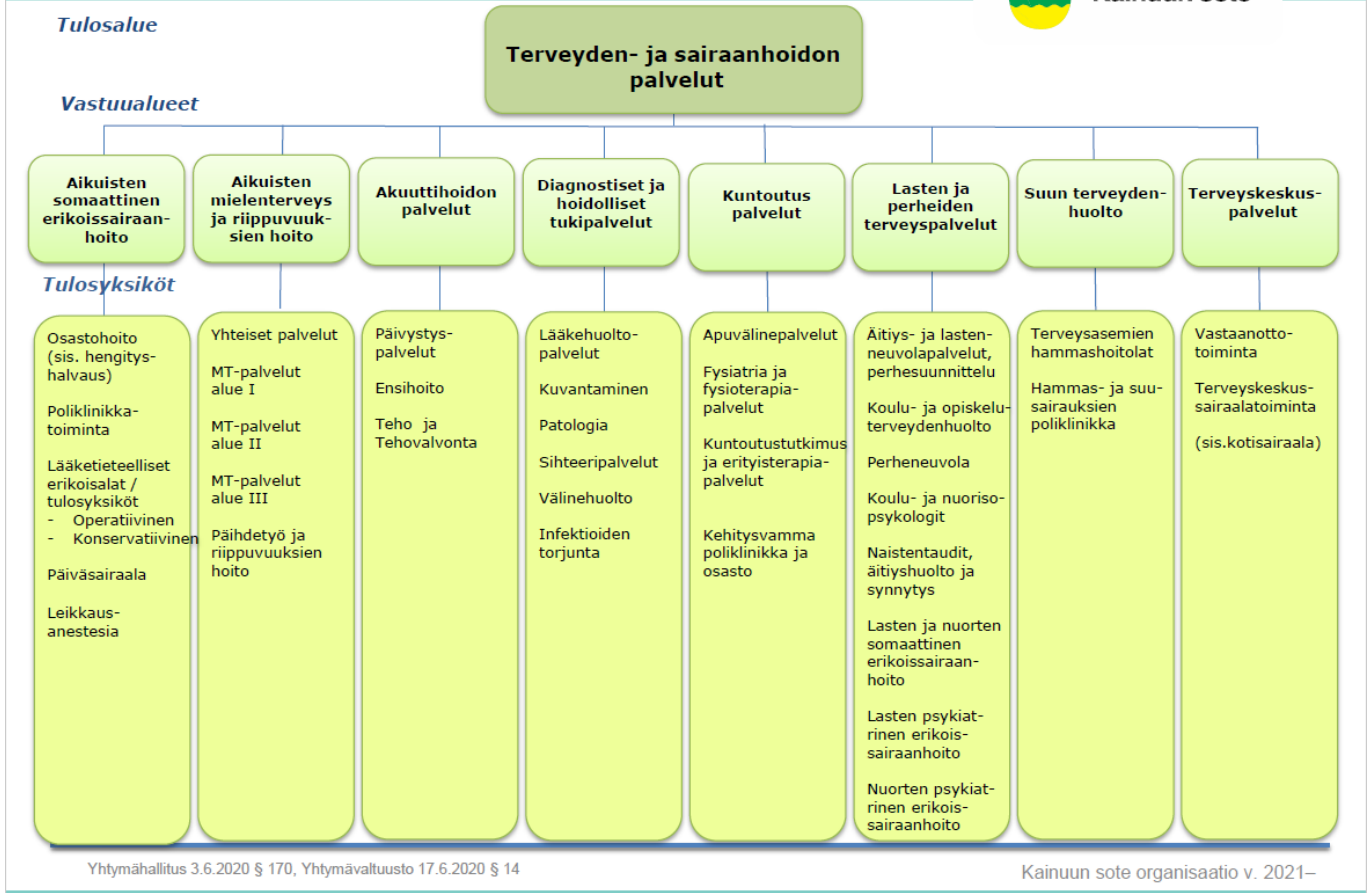
THL:n Sairaaloiden ja erikoisalojen tuottavuusvertailutietoja ei ole vielä käytettävissä vuodelta 2022. Vuotta 2021 koskevat Sairaaloiden tuottavuus -tilaston tuottaja- ja aluetietokantojen ennakkotiedot on julkaistu 1.7.2022 (poikkileikkausaineisto koskien vuotta 2021) ja niitä on päivitetty 20.1.2023. Vuoden 2021 tietojen perusteella Kainuun keskussairaalan episodituottavuus oli 0,84 (Episodituottavuus = episodituotos/ kustannukset. Indeksiksi kuvaa episodituottavuutta suhteessa saman sairaalatyypin episodituottavuuteen. Sairaalatyypin keskimääräinen tuottavuusluku = 1,00. Ilman palkkaindeksiä) ja hoitajaksotuottavuus 0,82 (Hoitajaksotuottavuus = hoitajaksotuotos/ kustannukset. Indeksiksi kuvaa hoitajaksotuottavuutta suhteessa saman sairaalatyypin hoitajaksotuottavuuteen. Sairaalatyypin keskimääräinen tuottavuusluku = 1,00. Ilman palkkaindeksiä).

Koronapandemian aiheuttama poikkeuksellisen vaikea alueellinen epidemiatilanne tarkastelujakson aikana aiheutti merkittävää henkilöstön sairastavuutta, mikä johti kiireettömän toiminnan ajoittaiseen supistamiseen ja myös henkilöstöresurssin osalta ostopalvelujen lisääntymiseen. Resurssi kohdennettiin tulosalueen ns. kuumiin toimintoihin; päivystys, kiireelliset leikkaukset sekä muuhun välttämättömään väestön terveyden- ja sairaanhoitoon kuten syöpäsairauksien ja synnytysten hoidot.

Vaikean henkilöstötilanteen vuoksi jouduttiin alkuvuodesta vuodeosastojen toimintaa resurssiperusteisesti ja tarvelähtöisesti väliaikaisesti supistamaan ja rajaamaan KAKS:n osastojen lisäksi myös terveyskeskussairaaloissa. Henkilöstön liikkuvuutta vastuualueiden sisällä ja jonkin verran myös vastuualueiden välillä toteutettiin. Toimintojen ylläpitämiseksi henkilöstö kuormittui merkittävästi. Kustannukset lisääntyivät toimenpiteistä huolimatta, koska jononpurkuja jouduttiin toteuttamaan lisätöinä sekä ostopalveluina. Koronapotilasmäärät osastoillamme kasvoivat alkuvuodesta myös teho ja tehovalvontapotilaiden osalta. Loppuvuotta kohden tilanne tasaantui ja osastokuormitus koronainfektiopotilaiden hoidon suhteen väheni huomattavasti.

Erityisen vaikea, lähes kriittinen peruslääkäritilanne terveyskeskuspalveluiden vastuualueella⁴ nosti kustannuksia ostopalvelulääkärihankintojen vuoksi. Kilpailutettu Kuhmon viikonloppuvastaanottotoiminta on ollut merkittävän kallis toiminnallinen investointi, minkä kustannusvaikuttavuutta on arvioitava jatkossa. Rungas ostopalveluiden käyttö myös erikoissairaanhoidossa nostaa kustannuksia ja kevään aikana 2022 aloitettiin olemassa olevien sopimusten arviointi- ja selvittelytyö, jotta ostopalvelukokonaisuus olisi hallinnassa.

2. Organisaatorakenne

Terveyden- ja sairaanhoidon tulosalueen osalta organisaatiomalli on pysynyt ennallaan (Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän yhtymähallitus 13.5.2020 § 142). Tulosalue koostuu kahdeksasta eri vastuualueesta, joiden johdossa toimivat vastuualuepäälliköt ja organisatorisesti vastuualueet koostuvat tulosyksiköistä alla kuvatusti.

3. Vastuut ja valtuuksien jako

Tulosalueella on noudatettu hallintosääntöä ja delegointipäätöstä.

Tulosaluetta johtaa tulosaluejohtaja ja vastuualueiden toimintaa johtavat vastuualuepäälliköt. Vastuualueet rakentuvat eri kokoisista tulosyksiköistä, missä palveluesimiehet vastaavat työnjohdosta ja lähiesimiestyöstä. Tulosalueen johtajana toimii terveysjohtaja ja hänen tukena johtajaylilääkäri, joka samalla toimii aikuisten somaattisen erikoissairaanhoidon vastuualuepäällikkönä. Terveyden- ja sairaanhoidon tulosaluejohtaja toimii kuntayhtymän johtajan sijaisena. Johtajaylilääkäri toimii terveyden- ja sairaanhoidon tulosaluejohtajan sijaisena.

Viranhaltijoiden toimintansa ja valtuuksiensa puitteissa tekemät päätökset on tehty sähköisellä M-Files-järjestelmällä, joka muuttui CaseM-asianhallintajärjestelmäksi sisältäen samalla sopimukset ja päätöksien tekoon liittyvän materiaalin ja prosessin.

4. Omaisuuden hankinta ja luettelointi

Hankinnat on suoritettu investointisuunnitelman puitteissa hankintatoimiston ohjeistuksen mukaisesti taloushallinnon kanssa yhteistyössä.

Hankinnoissa ja palvelujen ostoissa on noudatettu hankintatoimen ohjeita ja talousarvion 36 täytäntöönpano ohjetta kilpailutus- ja hankintalainsäädäntö huomioiden. Suorahankinnoista on tehty hankintapäätökset ja sopimukset, ja tarvittavaa markkinavuoropuhelua on käyty.

Laiterekisteriä ylläpidetään sähköisessä tietojärjestelmässä. Keskussairaalan toimintojen ja toiminnallisuuksien suunnittelua on jatkettu tulosalueiden ja -yksiköiden yhteistyönä. Sairaalan johtoryhmä on kokoontunut kahden viikon välein.

5. Toimintaketjut

Tulosalueen keskeiset hoito- ja palveluketjut sekä prosessit on pyritty kuvaamaan ja päivittämään kuntayhtymän prosessikartan mukaisesti. Prosessikuvaukset ja niihin liittyvät työohjeet ja seurantamittarit tukevat laadukkaiden palvelujen tuottamista ja niiden avulla on pyritty selkeyttämään työnjakoa ja luomaan turvalliset toimintatavat. Kehittämisen ja päivittämisen osalta työ on meneillään ja jatkuu. Kulunut ennätyksellisen vaikea alkuvuoden koronapandemiatilanne hidasti tältä osin kehittämistyötä.

Toiminnan sisäistä arviointia teemme seuraamaalla THL:n ylläpitämää hoitotakuun toteutumisen valtakunnallista raportointialustaa, kuntaliiton vertailuja, sairaaloiden tuottavuuden vertailutietoja sekä yhteistyökumppanimme NHG:n tuottamaa benchmarkingtietoa eri sairaanhoitopiirien välillä. Yksiköittäin ja tulosalueelle raportoiden seuraamme erikoisalakohdista mahdollista jonoutumista, viiveitä, leikkausjonoja diagnoosiryhmittäin sekä Kajaanin yleislääketieteen poliklinikan hoitopääsyn viivettä ja muiden terveystasemien hoitopääsytilannetta, hoitotakuun toteumaa.

Tulosalueella on jatkettu toimintaketjujen parantamiseksi tehtävää yhteistyötä kuukausittaisissa vastuu- ja tulosityksikköpalavereissa. Dialogia hoitopolkujen ja toimintaketjujen parantamiseksi käydään arjessa jatkuvasti. Sairaalan johtoryhmä yhdenmukaistaa ja päättää sairaalan toiminnallisuuksista ja muutostarpeista sekä tilaratkaisuissa. Erikoissairaanhoidon, päivystystoiminnan sekä vastaanottojen yhteispalavereita on pyritty pitämään. Esimiesinfotasolla tuetaan yhdenmukaisten toimintamallien käyttöönoton edistymistä.

Väestön ikääntymisen ja hoitoisuuden lisääntymisen myötä on ollut ilmeistä, että akuutin ja puolikiireellisen hoidon tarpeen ja kuntoutusprosessien osalta vaaditaan terveydenhuollon osastotoiminnan uudelleen organisoimista ja -profilointia. Terveyskeskussairaaloiden ylipaikkojen käytön ja osastopaikkakuormituksen perusteella tehtiin päätös avata sairaalan tiloihin 11-paikkainen siipi perusterveydenhuollon potilaspaikkoina. Rekrytointi osoittautuu haasteelliseksi ja kyseistä osastosiipeä ei saatu avattua vuoden 2022 aikana. Kotiin annettavien palvelujen, kotisairaaloiminta Aliisan ja kotikuntoutuksen kehittämisestä on keskusteltu ja uuteen organisaatioon siirryttäessä näiden asiakokonaisuuksien edistäminen jatkuu.

Hellä-hankkeeseen kuuluvan osahankkeen, perusterveydenhuollon vastaanottomallin, kehittämisen osalta purettiin sopimus ulkopuolisen kilpailutetun yhteistyökumppanin Savoa Partnersin kanssa toiminnallisten ristiriitaisuuksien vuoksi asianmukaisesti sopimussisältö huomioiden. Kajaanin ja Kuhmon osalta toimintamallin edistäminen ei ole ollut täysimääräisesti mahdollista lääkäriresurssivajeen vuoksi. Terveyskeskuspalveluiden vastualueen osalta toiminnasta vastaava ylläjäkäri vaihtui 2022 vuoden aikana kaksi kertaa.

Tarkastelujakson aikana on luotu ja tehostettu koronapandemiaan liittyvää toiminta- ja palveluketjuverkostoa. On yhteensovitettu ja tehostettu näytteenoton, jäljityksen sekä rokotusten toimintoja. Koronan jäljitystyön tueksi ja raportoinnin avuksi käyttöön otettiin Haavi-ohjelmistojärjestelmä.

Diabeteksen hoidon palvelu- ja hoitoketjua on selkeytetty perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä ja lakisääteinen suolistosyöpien seulonta ja jatkotoimenpiteet - prosessiketju on luotu.

Lasten ja erityisten nuorten pahoinvoinnin lisääntymisen seurauksena paine nuorisopsykiatriseen erikoissairaanhoidon on ollut lisääntymässä. Meillä on omana toimintanamme 5-paikkainen nuorisopsykiatrinen osasto, joka toimii paljolti yliaikailla. Lisäksi on nuorisopsykiatrista polikliinista toimintaa, mitä ylläpidetään yhden virkalääkärin toimesta yhden etälääkärin ajoittaisella tuella. Neuvottelua ja yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa toimintamme tukemiseksi tällä merkittävällä erikoisalalla ylläpidetään ja jatketaan.

Tulosalueen ydintoimintojen sujuvuus on riippuvainen ulkoisista tukipalveluista. Nordlab tarjoaa laboratoriopalveluita ja heidän henkilöstön rekrytointihaaste koskien erityisesti bioanalyttikkoja on vaikuttanut hoitopolkujen ja palveluketjujen sujuvaan toimintaan terveysasemilla erityisesti Sotkamossa.

6. Riskienhallinta (henkilöstöriskit, omaisuusriskit, tietoturvariskit)

Henkilöstöriski on ollut merkittävä ja konkretisoitunutkin. Hoitohenkilökunnan määräaikaisiin sijaisuuksiin on ollut vaikeuksia saada ammattitaitoista henkilöstöä. Henkilöstömitoituksen osalta ympärivuorokautisen vuodeosastotoiminnan hoitajamitoitus valmistui jo kesäkuussa 2021. Vastaanotto- ja poliklinikkatoimintojen osalta hoitajamitoituslaskenta uusittiin kevään 2022 aikana. Henkilöstösuunnittelutyöryhmä perustettiin työhönottolupatyöryhmän tilalle ja siinä pyritään huomioimaan laskennan tulokset siten, että vakanssien täyttö, siirto, lakkauttaminen tai lisääminen tapahtuu tietoperusteisesti.

Vuonna 2022 HTV2 tavoite (1721) alittui 51:lla. Rekrytointihaasteet ovat laajentuneet koskemaan lääkäreiden, erityistyöntekijöiden; psykologit, sosiaalityöntekijät, bioanalyttikot, terapeutit, koskemaan myös hoitohenkilöstöä (sairaanhoitajat ja lähihoitajat, röntgenhoitajat). Lakisääteisen hoitajamitoituksen toteuttaminen on ollut haastavaa. Hoitajaresurssissa on selkeää kloonista pulaa. Kesän osalta toimintaa supistettiin jopa edellisiä vuosia enemmän johtuen pääosin hoitohenkilöstön sijaisresurssien puutteesta. Terveys- ja sairaanhoidon tulosalueella terveysperusteisten poissaolojen määrä vuonna 2022 oli 18,5 tpu/htv2 ja terveysperusteiset poissaolot pois lukien tartuntatautipossaolot 15,8 tpu/htv. Yksiköiden kehittämis- ja työhyvinvointitapahtumat on toteutettu koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen sallimissa rajoissa ja rajoitetusti.

Perusterveydenhuollon osalta hoitohenkilökunnan rekrytointi osoittautui haasteelliseksi, joten osastosiiven (10 potilaspaikkaa) laajennusta uuden sairaalan tiloihin ei pystytty toteuttamaan. Kyseisen osastosiiven avaamisen tavoitteena oli saada purettua terveyskeskussairaaloiden käytössä olevat jatkuvat ylipaikat ja parantaa ja joustavoittaa potilaiden jatkohoitoa ja kuntoutusta erikoissairaanhoidon jälkeisessä hoidossa.

Lääkärtilanne terveyskeskuspalveluiden osalta on ollut huono. Rekrytointia on tehostettu ja osittain on jouduttu turvautumaan ostopalvelulääkäreihin. Henkilöstöriskien osalta tilanne on näyttäytynyt ja realisoitunut jo siinä, että leikkausyksikkömme toimintaa rajoittaa hoitajapula. Henkilöstön rekrytoinnin haasteet luovat selkeän riskin koskien hoitotakuun toteutumista ja potilasturvallisuutta ja hoidon laatua. Lääkärirekrytointia kehitettiin ja tehostettiin. Lisätyöpanosta lääkärirekrytointia varten saatiin rekrytointiyksiköstä (1 HTV) ja yhteistyötä laajennettiin kahdella rekrytointiyrityksellä. Ostopalvelulääkäritarpeen vähentäminen oli vuoden 2022 yhtenä tavoitteena.

Operatiivisen toiminnan ajoittaiseksi pullonkaulaksi muodostui leikkaussalihenkilökunnan saatavuus. Myös erikoissairaanhoidon osalta tilannetta väritti tiettyjen erikoisalojen osajien

rekrytointihaasteet. Lääkäri- ja hammaslääkärivajeen lisäksi vajeista oli sekä erityistyöntekijöistä että sairaanhoitajista. Hammaslääkärirekrytointeja haattasi pula avustavasta hoitohenkilökunnasta.

Leikkaussalitoiminta pyrittiin turvaamaan muun muassa vuokraamalla hoitohenkilökuntaa.

Haitta- ja vaaratilanteiden raportointiin on käytetty systemaattisesti HaiPro-järjestelmää. Ilmoitukset on käsitelty tulosityksikköpalavereissa. Vakavien haattatapahtumien juurisyiden analysointia on jatkettu moniammatillisen työryhmän avulla. Asianhallintajärjestelmän muuttuminen toiseksi ja toistuvat henkilöstövaihdokset ovat tuoneet haasteen riskienhallinnassa. Muistutusten ja kanteluiden sekä selvityspyyntöjen osalta toimintamalliamme tehostettiin ja selkiytettiin siten, että toimintamme tämänkin osalta on paremmin hallinnassa.

Puutteellisista tukipalvelujen saannista johtuneita toiminnallisia riskejä on tunnistettu ja konkretisoitunut tarkastelujaksolla. Nordlab laboratoriopalvelujen tuottajana on kärsinyt bioanalyttikkojen rekrytointiongelmasta, mikä on heijastunut meille palvelujen tuottamisessa puutteina ja meidän toimintaamme siten hidastavana ja hankaloittavana, osin myös epäsuorasti kustannuksiamme lisäävänä ja palvelujen laatua heikentävänä.

Ritva Kanervo
johtajaylilääkäri, vs.terveysjohtaja

Ikäihmisten palvelut

Ikäihmistenpalvelujen tulosalueella on noudatettu vuonna 2022 organisaatiossa annettuja ohjeita sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Sisäinen valvonta on toteutettu pääasiallisesti tavanomaisen toiminnan yhteydessä tapahtuvana seurantana ja ohjauksena noudattaen annettuja ohjeita ja periaatteita.

1. Talouden seuranta ja raportointi

Tulosalueen vuoden 2022 talousarvio- ja toimintasuunnitelma laadittiin annettujen ohjeiden mukaisesti ja talousarvio hyväksyttiin poliittisessa päätöksentekojärjestelmässä. Ikäihmisten palvelujen tulosalueen toiminta on kaikilla vastuualueilla perustunut hyväksytyyn talousarvioon ja toimintasuunnitelmaan. Toiminta on ollut asetettujen tavoitteiden mukaista ja toimintaa ovat ohjanneet vanhuspalveluja koskeva lainsäädäntö sekä erilaiset kansalliset suositukset sekä asiakkaiden palvelutarpeet.

Talouden toteumaa ja tunnuslukuja seurattiin organisaation ohjeistuksen mukaisesti ja niitä käsiteltiin kuukausittain tulosalueen johtoryhmässä talouspalvelujen edustajan johdolla. Poikkeamien syyt selvitettiin ja niihin pyrittiin reagoimaan mahdollisuuksien mukaan. Talouden seurantaraportit sekä toimintakertomus tehtiin organisaation ohjeistuksen ja määriteltyjen aikataulujen mukaisesti. Taloudenpito on ollut aikaisempien vuosien tapaan tiukkaa ja toiminnassa noudatettiin talouden täytäntöönpano-ohjetta.

Henkilöstön rekrytoinnissa noudatettiin Kainuun sotessa annettua ohjeistusta. Kaikkien avointen tehtävien osalta käytettiin työhönottolupajärjestelmää kuntayhtymän ohjeiden mukaisesti. Rekrytointipalveluyksikön kanssa yhteistyö oli tiivistä mm. sijaisjärjestelyissä sekä lomien suunnittelussa.

Ikäihmisten palvelujen lähtökohtana oli edellisten vuosien tapaan, että tulosalueen tehtävänä on turvata kainuulaisille ikäihmisille heidän tarpeensa mukaiset lähipalvelut myös jatkossa.

Lähtökohtana oli löytää sellaisia kestäviä taloudellisia ja toiminnallisia ratkaisuja, joiden avulla asioita voitiin tehdä toisin ja samalla hillitä kustannusten kasvua palvelutarpeen kasvusta huolimatta. Kokonaisuutena ikäihmisten palvelujen palvelurakenne on Kainuussa edelleen hyvällä tasolla kansallisesti tarkasteltuna.

Tulosalueen sisällä on määritelty palvelurakenteen tavoitetaso vuoteen 2030 saakka ja sen mukaisesti palvelurakennetta tulee edelleen keventää tulevina vuosina. Kuntien kanssa käydyissä yhteisissä neuvonpidoissa korostui myös kuntien rooli ikäystävällisten asuntojen ja asuinympäristöjen turvaamisessa, jotta iäkkäille voidaan turvata kotiin vietäviä monipuolisia palveluja.

Tulosalueen toimintatuotot (124,5 %) toteutuivat vuositasolla ennakoitua paremmin mm. valtionkonttorin maksamien veteraanien palvelujen korvausten ja koronakorvausten vuoksi. Myös asiakasmaksuja alennettiin tai poistettiin ennakoitua vähemmän ja tämän vaikutus näkyi suoraan asiakasmaksujen toteumassa. Toimintakulujen toteuma oli 101,2 %. Henkilöstön saatavuusongelmat näkyivät jonkin verran myös henkilöstökulujen kokonaistoteumassa. Henkilöstön saatavuus ongelmien ja henkilöstön puuttumisen vuoksi töissä olevalle henkilöstölle kertyi aikaisempaa enemmän hälytysraha- ja ylityökorvauksia. Henkilöstökulujen toteuma oli 98,5 %. Palvelujen ostojen kokonaistoteuma vuoden ajalta oli 109 %. Koko tulosalueen toteuma oli 94,7 %.

Laaditut taloudentasapainottamisen suunnitelmat toimeenpantiin sen mukaisesti, kun ne hyväksyttiin poliittisessa päätöksenteossa.

2. Organisaatorakenne

Tulosalueen organisaatorakenne oli edellisen vuoden mukainen (Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän yhtymähallitus 13.5.2020 § 142). Palveluja toteutettiin lähipalveluperiaatteella kaikilla palvelualueilla ja se oli henkilöstömäärällä mitattuna Kainuun soten toiseksi suurin tulosalue.

Tulosalue jakautuu kolmeen maakunnalliseen vastuualueeseen: palveluohjaus- ja ostopalvelut, kotona asumista tukevat palvelut sekä ympärivuorokautiset hoivapalvelut. Kotona asumista tukevat palvelut vastuualue muodostui neljästä eri kunnista sekä keskitetystä toiminnanohjausyksiköstä koostuvista ns. palvelualueista. Vastuualue oli henkilöstömäärältään soten suurin vastuualue.

Ympärivuorokautisten hoivapalvelujen vastuualue muodostui kahdesta palvelualueesta, joilla toimi 13 toimintayksikköä lähes koko vuoden ajan. Joulukuun alusta yhden hoivayksikön toiminta loppui ja vastuualueella jatkoi toimintaa 12 toimintayksikköä.

Palveluohjaus ja ostopalvelut -vastuualue muodostui yhdestä palvelukokonaisuudesta. Vastuualueen toiminta poikkesi kahden muun vastuualueen toiminnasta ja sen toiminnan luonteesta johtuen vastuualue muodosti yhden työyhteisön ilman erillisiä työyksiköitä. Vastuualueen kaikki työntekijät työskentelivät maakunnallisissa tehtävissä koko Kainuun alueella.

3. Vastuut ja valtuuksien jako

Ikäihmisten palvelujen johtamisjärjestelmä noudattaa hyväksyttyä organisaatorakennetta. Ratkaisu- ja päätösvalta on delegoitu Kainuun soten yhtymähallituksen hyväksymien ohjeiden ja säännösten mukaisesti ikäihmisten palvelujen viranhaltijoille. Tulosaluetta on johtanut tulosaluejohtaja, vastuualueiden toimintaa johtivat kolme (3) vastuualuepäällikköä ja palveluiden toiminnasta ja koordinoinnista vastasivat palvelupäälliköt. Työyksiköiden työnjohdollisesta vastuusta sekä lähiesimiestyöstä vastasivat yksiköiden palveluesimiehet, joiden työparina

toimivat apulaispalveluesimiehet. Eri esimiesasemassa olevien viranhaltijoiden sijaisuuksista on tehty erilliset päätökset organisaation ohjeiden mukaisesti.

Tulosaluejohtaja on ollut virkavapaalla tehtävästään toimiessaan Kainuun hyvinvointialueen valmistelutehtävissä. Myös vastuualueilta on osallistuttu hyvinvointialueen valmistelun erilaisiin työryhmiin.

Viranhaltijapäätökset on tehty M-files -järjestelmällä, joka muuttui vuoden aikana CaseM järjestelmäksi ja asiakaspäätökset LifeCare -järjestelmällä.

4. Omaisuuden hankinta ja luettelointi

Omaisuuden hankinnassa ja luetteloinnissa noudatettiin organisaatiossa annettuja ohjeita. Toiminnan kannalta välttämättömät hankinnat tehtiin keskitetysti hankintatoimiston kautta. Hankinnoissa toteutettiin organisaatiossa annettuja ohjeita. Yksiköiden laitetiedot on tallennettu Kaimaan kuntayhtymän ohjeiden mukaisesti.

5. Toimintaketjut

Ikäihmisten palvelujen toimintoja on toteutettu ja johdettu mahdollisimman tehokkaasti kaikilla vastuualueilla. Tulosalueelle kuuluvien palvelujen kysyntä jatkui edellisen vuoden tapaan varsin vilkkaana ja tulosalueelta tehtiin tiivistä yhteistyötä toisten tulosalueiden kanssa etenkin hoito- ja palveluketjut ylittävien asioiden tiimoilta, yhteistyössä korostui erilaisten ja monipuolisten kotiin vietävien palvelujen ensisijaisuus.

Palvelurakenne on kansallisen normi- ja informaatio-ohjauksen mukainen. Palveluja myönnettiin palvelutarpeen arvioinnin pohjalta kaikille palvelujen myöntämisen perusteet täyttävälle.

Asiakasohjaukseen tuli vuoden aikana erilaisia yhteydenottoja yli 12 000 kpl. Palvelutarpeiden arviointeja tehtiin yli 2800 kpl. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 35 §:n ja vanhuspalvelulain (980/2012) 25 §:n mukaisia huoli-ilmoituksia ikääntyneiden sosiaalihuollon tuen tarpeen arvioimiseksi tuli 683 kpl. Omaishoidon tuen piirissä on noin 6,5 % 75 vuotta täyttäneistä. Pitkäaikaisessa perhehoidossa oli yhdeksän asiakasta kolmessa perheessä. Säännöllisen kotihoidon palveluiden piirissä on noin 15 % 75 vuotta täyttäneistä. Ympärivuorokautisen hoivan ja palvelutarpeeseen liittyviä yhteydenottoja oli 10 % kaikista yhteydenotoista. Ympärivuorokautisiin hoitopaikkoihin sijoittui vuoden aikana 354 uutta asiakasta. Ympärivuorokautisen hoivapalvelujen kattavuus on 7,65 % suhteessa 75 vuotta täyttäneisiin. Ostojen suhde verrattuna omiin hoitokotipaikkoihin on tehostetussa palveluasumisessa noin 49 % / 51 %. Lyhytaikaishoidon kysyntään vastattiin kohtuullisesti ja akuuteissa tilanteissa hoito järjestettiin pääsääntöisesti omana toimintana.

Tulosalueella vastattiin ikääntyneiden palvelujen osalta lainsäädännön velvoitteisiin palvelutarpeiden arvioinnissa ja palveluun pääsyssä (taulukko 1).

Oman tuotannon lisäksi Ikäihmisten palvelut hankkivat osan tarvitsemistaan palveluista yksityisiltä ikäihmisten sosiaalipalvelujen palveluntuottajilta joko puitesopimuksilla tai palvelusetelillä järjestettynä. Asumis- ja hoivapalvelujen hankintaa valmisteltiin yhteistyössä hankintayksikön kanssa ja Kainuun sotien yhtymähallitus hyväksyi hankinnan 8/22. Uusi sopimuskausi alkaa vuoden 2023 keväällä.

6. Riskienhallinta (henkilöstöriskit, omaisuusriskit, tietoturvariskit)

Ikäihmisten palvelujen tulosalueella noudatettiin Kainuun sotien ohjeita ja suosituksia

Tulosalueen yksiköissä on ajantasaiset palo- ja pelastussuunnitelmat, riskien ja vaarojen arviointi sekä poistumisturvallisuusselvitykset. Samoin työhyvinvointiin liittyvät suunnitelmat. Koko tulosalueen toiminnassa henkilöstöriskeistä keskeisimpiä olivat osaavan henkilöstön saatavuusongelmat sekä erilaiset ergonomiaan liittyvät kysymykset niin kotihoidossa kuin ympärivuorokautisissa palveluissa. Kaikissa yksiköissä työhön sisältyi paljon nostoja ja siirtoja erilaisissa, joskus haastavissakin kodinomaisissa olosuhteissa.

Tämän vuoksi kiinnitettiin jatkuvaa huomiota mm. oikeisiin siirto- ja nostotekniikoihin. Yksiköissä toimivat ns. ergonomiavastaavat. Tarvittavia apuvälineitä, kuten siirto- ja nostoapuvälineitä hankittiin määrärahojen sallimissa rajoissa.

Lääketurvallisuuden varmistamiseksi kaikissa yksiköissä oli päivitetty lääkehoitosuunnitelmat ja asianmukaiset lääketentit on henkilöstön osalta suoritettu. Kotihoidon asiakkaana olevien karkailevien/harhailevien ikäihmisten palveluissa korostui ovihälyttimen merkitys. Lisäksi heidän kotona pärjäämistä arvioitiin koko ajan.

Ympärivuorokautisten yksiköiden kannalta suurin vaaratekijä on edelleen tulipalon riski, joten siihen liittyviä alkusammutus- ja poistumisharjoituksia järjestettiin säännöllisesti yhteistyössä paikallisten paloviranomaisten kanssa. Yksiköiden vaaroja ja riskejä kartoitettiin yhdessä henkilöstön kanssa. Yksiköissä järjestettiin turvallisuuskävelyjä ja poistumisharjoituksia pitkin vuotta. Häiriötilanteiden varalle laadittiin toimintakortit yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa.

Haittatapahtumailmoitusten sähköinen järjestelmä (HaiPro) on ollut käytössä aikaisempien vuosien tapaan ja sen avulla seurattiin poikkeamia erilaisissa asiakkaita tai henkilöstöä kohdanneissa tilanteissa. HaiPro-ilmoituksia tulosalueella on vuoden aikana tehty 1964 kpl, ilmoitukset sisältävät sekä potilasturvallisuus- että työturvallisuusilmoitukset. Ilmoitukset käsiteltiin työyksikköpalavereissa, joissa etsittiin keinoja vastaavien tilanteiden välttämiseksi jatkossa.

Vuodelle 2022 hyväksytyn talousarvion sekä strategisten tavoitteiden toteutumista uhkaavia riskitekijöitä kuten henkilöstön saatavuusongelmista johtuvat asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisten palvelujen toteuttamisen haasteet ja henkilöstön työhyvinvoinnin heikkeneminen sekä osaavan henkilöstön puuttuminen hankaloittivat osittain toimintaa vuoden aikana. Henkilöstön saatavuuden haasteet jatkuivat sekä vakituisten että sijaisten saannin osalta läpi vuoden ja todennäköisesti tilanne tulee edelleen vaikeutumaan lähivuosina. Tosin tilanne on ollut hyvin samankaltainen eri puolilla Suomea, ei pelkästään Kainuussa. Tilannetta pyrittiin ratkaisemaan mm. yhdessä henkilöstöpalvelujen kanssa ja tilanne tuotiin tiedoksi myös poliittisille päätöksentekijöille. Koko tulosalueella henkilökunta jousti tässä vaikeassa resurssitilanteessa kiitettävästi. HTV seurannan osalta ikäihmisten palvelujen toteuma 1–12 kk:n osalta on 859 HTV eli -73 verrattuna asetettuun tavoitteeseen 932 HTV. Tulevaisuudessa tulee pystyä ottamaan aikaisempaa enemmän käyttöön erilaisia teknologisia ratkaisuja, joilla hillitään mm. hoitajien fyysisten käyntien tarvetta.

Henkilöstön saatavuusongelmista sekä COVID-19 koronavirustilanteen takia jouduttiin väliaikaisesti supistamaan ympärivuorokautisten hoitopaikkojen määrää, jotta lakisääteinen hoitajamitoitus täyttyi. Vanhuspalvelulaki velvoittaa 0,6 mitoituksen hoitotyön osalta. Välttämätön lyhytaikaishoito kuitenkin turvattiin.

Terveysperusteiset poissaolot olivat 23,1 tpu/HTV ilman tartuntatautipäiväraha hakemuksia. Terveysperusteiset, ei tartuntatautipoissooloja 20,2 tpu/HTV. Täydennyskoulutuksiin osallistuttiin COVID-19 rajoitukset huomioiden. Osa kuntayhtymän koulutuksista peruuntui.

Ikäihmisten tulosalueen yksiköiden käytössä olevissa useissa toimitiloissa on ollut mm. erilaisia sisäilmaongelmia, joihin haettiin ratkaisuja vuokranantajien/kuntien kanssa pidetyissä yhteistyöpalavereissa.

Ikäihmisten sosiaalipalveluihin pääsyn keskimääräinen odotusaika ajalta 1.7.–31.12.2022 (Taulukko 1)

Palvelu	Keskimääräinen odotusaika (vrk)	Lisätietoja:
Kotihoito	1–7 vrk	Palvelutarpeen mukaan. Kiireellisessä tilanteessa asiakas saa palvelun heti.
Omaishoidontuki	1–7 vrk	Myönnetään hakemuksen saapumispäivästä alkaen.
Ympäri vuorokautiset hoivapalvelut (laitoshoido ja tehostettu palveluasuminen)	43 vrk	
Palvelutarpeen arviointi	1–7 vrk	Sosiaalihuoltolain (36 §) mukainen palvelutarpeen arviointi aloitetaan viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä yhteydenotosta. Kiireellinen palvelutarpeenarviointi aloitetaan välittömästi tai seuraavana arkipäivänä.

Jaana Mäklin
vs. tulosaluejohtaja

Ympäristöterveydenhuolto

1. Talouden seuranta ja raportointi

Talouden hoidossa on noudatettu organisaatiossa annettuja ohjeita. Talousarvio ja suunnitelma vuodelle 2022 tehtiin annettujen ohjeiden mukaisesti. Taloushallinnosta saadut raportit on käsitelty tulosalueen johtoryhmässä ja vastuualueiden palavereissa. Poikkeamien syyt on selvitetty. Talouden tasapainottamisen vuoksi toiminnassa on noudatettu tarkkaa harkintaa.

Ympäristöterveydenhuollon käyttösunnitelman (TA ja KS 22 -1.954 milj. euroa) vuoden 2022 toteuma on 104,7%. Toimintatuotot ylittivät käyttösunnitelman ja toteuma oli 116,1 %. Toimintakulutoteuma oli 107,1 % käyttösunnitelmaan verrattuna. Henkilöstökulut vaikuttivat eniten siihen, että toteuma ylitti käyttösunnitelman.

2. Organisaatorakenne

Ympäristöterveydenhuollon tulosalue jakaantuu kahteen vastuualueeseen: terveystalvonta ja eläinlääkintähuolto. Kainuun kunnat ovat kilpailuttaneet laboratoriopalvelut, jossa ympäristöterveydenhuolto on ollut mukana. Palvelujen toimittajana on Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy.

Praktikoiden sijaisten rekrytointi on hankaloitunut erityisesti lyhytaikaisten sijaisten osalta.

Toimintaa on vaikeuttanut suunnittelemattomat poissaolot. Tähän on reagoitu niin, että hygieenikkoeläinlääkäri on tehnyt viikonloppupäivystyksiä ja praktikoiden lomien sijaisuuksia silloin, kun niitä ei muutoin ole pystytty järjestämään ja lisäksi sijaisuuksien järjestämiseen on vaikuttanut henkilökunnan joustot.

Vuoden alusta alkaen on valmistauduttu organisaatiomuutokseen 2023 alkaen. Ympäristöterveydenhuolto ei siirtynyt hyvinvointialueelle. Vuoden 2023 alusta alkaen ympäristöterveydenhuollosta vastaa vastuukuntana Sotkamo. Ympäristöterveydenhuollosta huolehtii Kainuun ympäristöterveyspalvelut.

3. Vastuut ja valtuuksien jako

Ympäristöterveydenhuollon tulosalueen osalta johtamisjärjestelmässä on noudatettu päätettyä sosiaali- ja terveystoimen organisaatorakennetta.

Ratkaisu- ja päätösvaltaa on delegoitu voimassa olevien ohjeiden ja säännösten mukaisesti. Viranhaltijoiden toimivaltansa puitteissa tekemät päätökset on dokumentoitu.

4. Omaisuuden hankinta ja luettelointi

Omaisuuden hankinnassa ja luetteloinnissa on noudatettu organisaatiossa annettuja ohjeita. Hankinnat on tehty keskitetysti hankintatoimiston kautta. Investointihankintoja vuodelle 2022 ei ollut.

5. Toimintaketjut

Ympäristöterveydenhuollon laatukäsikirjaa on päivitetty vastaamaan laadunhallintajärjestelmää ISO 9001:2015. Laadunhallintatyön avulla on parannettu palvelun laatua ja sovittu yhteisistä työ- ja toimintakäytännöistä. Laatujärjestelmä uusitaan siirryttäessä uuteen organisaatioon.

Ympäristöterveydenhuollon viranomaistoiminnan osalta lainsäädäntö asettaa osalle toimintaa suunnitelma- ja raportointivelvollisuuden. Suunnitelmien toteutumista seurataan vastuualuepalaverissa. Vuotta 2022 koskevat toteumatiedot kootaan vuosiraporttiin, joka toimitetaan sähköisen kyselyn kautta keskusvirastoon maaliskuun 2023 loppuun mennessä. Toteuma tavoitteeseen nähden on 47 %. Toteumaan vaikuttaa muut kuin suunnitelmalliset valvontatehtävät ja valmistautuminen vuoden 2023 uuteen organisaatioon. Suunnitelmallinen valvonta on n. 1/3 kokonaisvalvonnasta, joten muut tehtävät vievät aikaa. Toteuma on kuitenkin 7 % parempi kuin edellisenä vuotena. Talous- ja uimavesivalvonnan osalta on tutkimustulosten raportointivelvollisuus PSAVI:lle. Näiden osalta suunnitelmat ovat toteutuneet. Riskinarviointilla ja sen kehittämällä pyritään vaikuttamaan valvonnan tehokkuuteen ja oikeaan kohdentumiseen. Tehokkuutta ja vaikuttavuutta on pyritty lisäämään myös työnjakoa uudistamalla. Terveysvalvonnassa 2019 aloitettua tiimityöskentelyä on edelleen kehitetty.

6. Riskienhallinta (henkilöstöriskit, omaisuusriskit, tietoturvariskit)

Työympäristön riskitekijöihin puututaan niiden ilmetessä ja ennaltaehkäisemällä. HaiPro-ilmoituksia on tehty eläinlääkintähuollon tapaturmista ja vaaratilanteista. Ilmoitukset käsitellään henkilökunnan kanssa ja pyritään löytämään ratkaisuja vaarojen ja tapaturmien ennalta ehkäisemiseksi. Eläinlääkäreiden vastaanotoille on hankittu turvallisuutta lisääviä hälyttämiä. Terveysvalvonnan Kajaanin toimipisteeseen on laadittu pelastussuunnitelma. Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston (AVI) pieneläinvastaanottojen tarkastuksissa havaitut puutteet on korjattu. Valmiussuunnitelmaa, häiriötilannesuunnitelmaa sekä vesi- ja

elintarvikeperäisten epidemioiden selvittämistä koskevaa suunnitelmaa on päivitetty. Osallist⁴⁴uttu evakuointisuunnitelman ja eläinten evakuointisuunnitelman valmistelutyöhön. Talousveden laatuun liittyviä riskejä arvioidaan ja hallitaan yhdessä talousvettä toimittavien laitosten kanssa uudistuneen lainsäädännön mukaisesti.

Osassa ympäristöterveydenhuollon toimipisteitä on tehty turvallisuuskävely, jolla pyritään ehkäisemään vaaratilanteita työpaikan sisällä ja ulkona. Tietosuojakoulutukseen on osallistuttu, informaatiolomakkeet on viety nettiin ja tulosalueen tietoturva- ja tietosuojavastaava on valittu.

Päivi Nykänen
ympäristöterveysjohtaja